www.e-rara.ch

Plotini Platonicorum facile coryphæi Opervm Philosophicorvm Omnivm Libri LIV. In Sex Enneades Distribvti

Plotinus
Poliziano, Angelo
Dazzi, Andrea
Porphyrius

Basileæ, MDXXC. [1580]

Universitätsbibliothek Bern

Shelf Mark: MUE Gross O 44

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-74031

Plotini ennead. sextae, liber VI. De numeris.

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

A ἐλάττων. ἐγίνου τῇ προσθήκῃ. οὐ γὰρ ἐκ τοῦ παντὸς ἦν ἡ προσθήκη. οὐδὲν γὰρ ἐκείνῳ προσθήσεις, ἀλλὰ τοῦ μὴ παντός. γενόμενος δέ τις καὶ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἔστιν οὐ πᾶς. ἀλλ᾽ ὅταν τὸ μὴ ὂν ἀφῇ. αὔξεις τοίνυν σεαυτὸν, ἀφεὶς τὰ ἄλλα. καὶ πάρεστί σοι τὸ πᾶν ἀφέντι· μετὰ δὲ ἄλλων ὄντι, οὐ φαίνεται. οὐκ ἦλθεν ἵνα παρῇ. ἀλλὰ σὺ ἀπῆλθες, ὅτε οὐ πάρεστιν. εἰ δ᾽ ἀπῆλθες, οὐκ ἀπ᾽ αὐτοῦ. αὐτὸ γὰρ πάρεστιν. οὐ δὲ *τοῦτο ἀπῆλθες, [* πότε] B ἀλλὰ παρὼν, ἐπὶ τὰ ἐναντία ἐστράφης. οὕτω γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ, πολλῶν παρόντων, ἑνὶ φαίνονται πολλάκις. ὅτι, ὁ εἷς ἐκεῖνος μόνος δύναται βλέπειν. ἀλλ᾽ οὗτοι μὲν οἱ θεοὶ ὅτι παντοῖοι τελέθοντες ἐπιστρωφῶσι τὰς πόλεις. εἰς ἐκεῖνον δὲ αἱ πόλεις ἐπιστρέφονται. καὶ πᾶσα ἡ γῆ, καὶ πᾶς οὐρανός. πανταχοῦ ἐπ᾽ αὐτοῦ καὶ ἐν αὐτῷ μένοντα, καὶ ἔχοντα ἐξ αὐτοῦ τὸ ὂν καὶ τὰ C ἀληθῶς ὄντα, μέχρι ψυχῆς καὶ ζωῆς ἀνηρτημένα, καὶ εἰς ἓν ἰὸν παρὰ μεγέθει τῷ ἀπείρῳ.

A rat, minor adiunctione eiusmodi euasisti. Non enim ex vniuerso tibi erat adiunctio: nã nihil illi vnquam adiunxeris, sed ex non vniuerso potius erat. Iam verò quicunq; fit aliquis, isq; fit ex nõ ente, iam est minimè vniuersus. Sed tunc reuera vniuersus existit, quando nõ ens omnino dimiserit, tunc itaq; teipsum auges, quando dimittis alia, tunc & vniuersum tibi adest cætera dimittenti. Dum verò es vnà cũ cæteris, illud tibi minimè fulget: sed enim quando fulget, non accedit vt adsit: imò verò B tu inde discesseras, quãdo non aderat. Quòd si discesseras, non ab illo quidem, illud nanq; passim adest, sed neque etiam aliò quoquam abisti, sed dum etiam esses præsens, te ad contraria diuertisti. Eadem ratione cæteri quoq; dij sæpe cum multis sint æquè præsentes, vni tamen apparent: quoniam ille solus omnium suspicere potest. Sed hi quidem dij prorsus omnigeni præsentes vbique ciuitates ad meliora conuertunt: ciuitates autem in supernum illum deniq; cõuertuntur, in illum tota tellus, in illũ deniq; cælum, vbiq; penes ipsum & in ipso perseuerantia. Ex illo quinetiã quæ verè sunt entia ens ipsum habent, vsque ad animã atq; vitam illi prorsus annexa. Atqui & ipsum quod ens modò dicebam, penes magnitudinem infinitam conspirat in vnum.

ΠΛΩΤΙΝΟΥ

ΕΝΝΕΑΔΟΣ ϛ.

ΛΟΓΟΣ ϛ.

PLOTINI

ENNEAD. SEXTAE,

LIBER VI.

ΠΕΡῚ ἀριθμῶν.

De numeris.

Si unum ipsum bonumq; idē est, meritò multitudo quo longius discedit ab uno atq; unione, eo fit deterior. Igitur si fingatur multitudo uel infinita, uel quomodolibet unitatis expers, erit ipsum malum. *Cap. I.*

Maximè unita secum ipsa est species quælibet separata & idea cuiusq;, quoniam essentia simplex & indiuidua est. Minus unita secum ipsa species naturalis per corporis partes extensa, etiam quandiu continuitatem suam seruat: ergo minus bonum. Minimũ unitatis habet multitudo discreta contingens dissolutione continui: ergo malum. Quòd uerò nullam unionem seruare fingitur, appellatur maximè malum.

Ἆρ᾽ ἐστὶ τὸ πλῆθος ἀπόστασις τοῦ ἑνὸς, καὶ ἡ ἀπειρία ἀπόστασις παντελής, τῷ πλῆθος ἀνάριθμον εἶναι, καὶ διὰ τοῦτο κακὸν εἶναι ἡ ἀπειρία, καὶ ἡμεῖς κακοὶ, ὅταν πλῆθος. καὶ γὰρ πολὺ ἕκαστον, ὅταν ἀδυνατοῦν εἰς αὑτὸ μένειν, χέηται καὶ ἐκτείνηται σκιδνάμενον. καὶ παντη μὲν στερισκόμενον ἐν τῇ χύσει τοῦ ἑνὸς, πλῆθος γίγνεσθαι. οὐκ ὄντος τοῦ ἄλλου πρὸς ἄλλο μέρος αὐτοῦ ἑνοῦντος. εἰ δ᾽ ἔτι γένοιτο, ἀεὶ γένοιτο, ἀεὶ χεόμενον, μένον μέγεθος γίνεται. ἀλλὰ τί

A QVÆRENDVM videtur in primis, nũquid multitudo sit discessus distantiaq; ab vno, ideoq; infinitas ipsa extremus sit ab vnitate discessus, propterea quòd hęc sit innumerabilis multitudo, atq; ob hoc ipsũ infinitas malũ sit, nosq; mali sim⁹, quãdo multitudo sumus. Tũc enim quodlibet multũ fit, quãdo nõ po-B tẽs penes idẽ in seipso manere diffũditur, & extenditur iã dispersũ: & quãdo in ipsa diffusione prorsus vno priuatur, fit multitudo, vbi deest quod partẽ aliam cum alia vniat. Sin autẽ adsit quidam conciliator, tunc quod fusum est permanendo fit magnitudo. Sed quid

nam eſt in magnitudine mali? Profectò ſi perſentiret, pateret in ea malum. Sentiret enim res illa ſe à ſeipſa iam procul abijſſe. Vnumquodque ſanè non aliud expetit, ſed ſeipſum. Progreſſus autem ad externa factus vel vanus eſt, vel certè coactus. Præcipuè verò eſt vnũquodq; non quãdo fit multum, aut magnũ, ſed quando ſuijpſius exiſtit : ſui verò ipſius eſt, quando ſolum ſibimet annuit. Quod autẽ appetit ſic fieri magnũ, ignorat quid reuera ſit magnum, feſtinatq; quò non expedit, ſed extra prorumpit. Ad ſe autẽ vergere, eſt intus aſsiduè permanere: teſtatur id pręcipuè quod efficitur magnitudinę. Si enim extra protrahitur, adeò vt vnaquæq; partium ipſius exiſtat, ſingulæ quidẽ partes erũt, ſed non ipſũ propriè quod ab initio. Sin verò ipſũ, oportet partes omnes ad vnũ uerti, adeò vt illud exiſtat quandò quoquo modo vnũ eſt, non quãdo magnum: quamobrem propter ipſam magnitudinem, & quãtum eſt in ea à ſeipſo diſperditur. Quatenus autẽ habet vnũ, habet quoq; ſeipſũ, veruntamen vniuerſũ magnum eſt & pulchrum : ſed iccirco pulchrũ eſt, quoniam non eſt permiſſum ad infinitatẽ prorſus effugere, ſed eſt vnitate comprehenſum. Iam verò pulchrũ eſt nõ magnitudine quidẽ ipſa, ſed potius pulchritudine: atqui idcirco indiguit pulchritudine, quia factum eſt magnum. Quandoquidem ſi hoc foret ab ipſapulchritudine deſtitutũ, quatenus magnũ eſt eatenus apparuiſſet & turpe, atq; ita hoc ipſum magnum pulchritudinis materia eſt, quoniam multũ eſt quod indiget ornamento. Itaque quod magnum eſt, ſi à pulchritudine ſecernatur, magis eſt inornatum magiſque turpe

A δεινὸν τῷ μεγέθει, ἢ εἰ ᾐσθάνετο, ἦν ἂν ἀφ' ἑ-
αυτοῦ γάρ τι γενόμενον, καὶ ἀφιστάμενον εἰς τὸ πόῤ-
ῥω, ᾐσθάνετο. ἕκαστον γὰρ οὐκ ἄλλο, ἀλλ' αὐτὸ ζη-
τεῖ. ἡ δ' ἔξω πορεία, μάταιος. ἢ ἀναγκαία.
μᾶλλον δέ ἐστιν ἕκαστον, οὐχ ὅταν γένηται πολὺ
ἢ μέγα. ἀλλ' ὅταν ἑαυτοῦ ᾖ. ἑαυτοῦ δέ ἐστι. πρὸς
αὐτὸ νενευκός. ἡ δὲ ἔφεσις ἡ πρὸς τὸ οὕτως μέγα,
ἀγνοοῦντός ἐστι, τὸ ὄντως μέγα. καὶ σπεύδοντος οὐχ'
B οὗ δεῖ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἔξω. τὸ δὲ πρὸς αὐτό. τὸ ἔν-
δον ἦν. μαρτύριον δὲ τὸ γενόμενον μεγέθει, εἰ
μὲν ἀπηρτημένον, ὡς ἕκαστον τῶν μερῶν αὐτοῦ εἶ-
ναι, ἐκεῖνα εἶναι ἕκαστα. ἀλλ' οὐκ* αὐτοῦ τὸ ἐξ *αὐτὸ
ἀρχῆς. εἰ δ' ἔσται αὐτὸ, δεῖ τὰ πάντα μέρη
πρὸς ἕν. ὥστε εἶναι αὐτὸ ὅταν ἀμηγέπη ἓν μὴ μέ-
γα ᾖ. γίνεται τοίνυν διὰ μὲν τὸ μέγεθος καὶ ὅσον
ἐπὶ τῷ μεγέθει, ἀπολλύμενον αὐτοῦ. ὅτι δὲ ἔχει
C ἕν, ἔχει ἑαυτό. καὶ μὴν τὸ πᾶν, μέγα καὶ καλόν. ἢ
ὅτι οὐκ ἀφείθη φυγεῖν εἰς τὴν ἀπειρίαν, ἀλλὰ
περιελήφθη ἑνί, καὶ καλὸν οὐ τῷ μέγα, ἀλλὰ τῷ
καλῷ. καὶ ἐδεήθη τοῦ καλοῦ, ὅτι ἐγένετο μέγα. ἐ-
πεὶ ἔρημον ὂν τούτου, ὅσῳ μέγα τοσούτῳ ἂν κατε-
φάνη αἰσχρόν. καὶ οὕτω τὸ μέγα ὕλη τοῦ καλοῦ, ὅ-
τι πολὺ δὲ δεόμενον κόσμου: μᾶλλον οὖν ἄκοσ-
μον τὸ μέγα καὶ μᾶλλον αἰσχρόν.

Si fingatur multitudo infinita, non erit propriè numerus. Numerus enim entiũ in mundo incorporeo definitus eſt, atq; inde in mundo corporeo terminatus: neq; animus numerans facit, augetúe numeros reuera, quamuis fingat, ſed in eo ſunt utrinque naturaliter terminati. Cap. II.

QVIDNAM igitur dicendum eſt de illo qui infinitatis dicitur numerus? Sed prius quęrendum eſt quomodo ſit numerus, ſi infinitus extiterit. Neq; enim quæ ſubiecta ſunt ſenſibus, ſunt infinita. Quapropter neq; qui in eis eſt numerus, eſt infinitus: atqui neque qui numerat, infinitatem ipſã enumerat : ſed quamuis dupla & tripla, & deinceps ſimiliter multiplicia computet, hæc certè definit, ac ſi ad futurum aut præteritũ multiplicationem ſumat, hæc quoque interea definire videtur. Nunquid ergo dicendum eſt, numerum quidem non eſſe quidem ſimpliciter infinitum, ſed ita duntaxat, vt ſubinde ſemper liceat adhibere: ſed profectò non eſt in numerante generandorum auctoritas numerorum: ſed iam determinati erant numeri, ac prorſus extabant. Iam verò in mundo intelligibili ſicut entia determinata ſunt, ſic & definitus eſt numerus numero entium deſignatus. Nos autẽ ſicut hominem multa quædam facimus adhibentes ei ſæpe & pulchrum & cætera generis eiuſdem: ita ſimul cum quolibet ſimulachro numeri quoq; concipimus ſimulachrum: & quemadmodum vrbem quandam multiplicamus non exiſtentem, ſic fermè numeros deinceps multiplicare ſolemus, ac ſi tempore numeremus, his videlicet numeris quos habemus, eos ipſos ad tempora iam traducimus, dum tamen in nobis numeri permanent.

A ΤΙ' ΟΥ'Ν ἐπὶ τοῦ λεγομένου ἀριθμοῦ τῆς
ἀπειρίας; ἀλλὰ πρῶτον, πῶς ἀριθμὸς εἰ ἄπει-
ρος. οὔτε γὰρ τὰ αἰσθητὰ ἄπειρα, ὥστε οὐδὲ ὁ ἐπ'
αὐτοῖς ἀριθμὸς, οὔτε ὁ ἀριθμῶν τὴν ἀπειρίαν
ἀριθμεῖ. ἀλλὰ κἂν διπλάσια ἢ πολλαπλά-
σια ποιῇ, ὁρίζει ταῦτα. κἂν πρὸς τὸ μέλλον ἢ
τὸ παρεληλυθὸς λαμβάνῃ, ἢ καὶ ὁμοῦ, ὁρίζει *ἆρ' οὖν
ταῦτα.* ἆρ' οὖν οὐχ ἁπλῶς ἄπειρος, οὕτω δὲ,
B ὥστε ἀεὶ ἐξεῖναι λαμβάνειν. ἢ οὐκ ἐπὶ τῷ ἀριθ-
μοῦν τι τὸ γεννᾶν, ἀλλ' ἤδη ὥρισται καὶ ἕστηκεν. ἢ
ἐν μὲν τῷ νοητῷ ὥσπερ τὰ ὄντα, οὕτω καὶ ἀριθ-
μὸς ὡρισμένος ὅσος τὰ ὄντα. ἡμεῖς δὲ ὡς τὸν ἄν-
θρωπον πολλὰ ποιοῦμεν ἐφαρμόζοντες πολλά-
κις, καὶ τὸ καλὸν καὶ τὰ ἄλλα, οὕτω μετὰ τοῦ εἰδώ-
λου ἑκάστου, καὶ εἴδωλον* ἀριθμοῦ συναπογεν- *ἀριθμοῦ
νῶμεν. καὶ ὡς τὸ ἄστυ πολλαπλασιοῦμεν. οὐχ' ὑ-
φεστὸς, οὕτως τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τοὺς ἀριθμοὺς
C *πολυπλασίους ποιοῦμεν. καὶ εἰς τοὺς χρόνους. δὲ *πολλαπλασίους
ἀριθμοῖμεν: ἀφ' ὧν ἔχομεν ἀριθμῶν ἐπάγο-
μεν ἐπὶ τοὺς χρόνους, μενόντων ἐν ἡμῖν ἐκείνων.

Mundus intelligibilis quoniam ab ipsa unitate processit in multitudinem idearum, non est ipsum bonum, neque tamen est ibi multitudo malum, quoniam superatur ab unò. Est enim idearum omnium communis una indiuiduaq; natura; atque idea qualibet est unita cunctis. Caput III.

Infinitas ipsa nullum actu propriū habet esse, alioquin computata esset in genere entium, ibiq; designata, igitur definita: quare nec actu iam esset infinitas, ueruntamen latet infinitudo sub termino semper aliquid terminante. Igitur si quando formas omnes quasi terminos atque fines è medio tollas, quod reliquū fingitur, infinitudo uocatur. Si hanc apprehendis, iam terminas: sin terminas, non apprehendis infinitatem. Denique si per omnia oppositorū genera pro arbitrio curras, neutrum oppositorum seorsum dedicabis infinitati, alioquin mox eam tibi finieris: rursumq; alterutrum oppositorum in ea poteris per negationem alterius appellare.

ἈΛΛᾺ τὸ ἄπειρον δὴ τοῦτο, πῶς ὑφέστηκεν ὂν ἄπειρον; ὃ γὰρ ὑφέστηκε καὶ ἔστιν ἀριθμῷ καταλέληπται ἤδη. ἀλλὰ πρότερον εἰ ἐν τοῖς οὖσιν ὄντως πλῆθος, πῶς κακὸν τὸ πλῆθος. ἢ ὅτι ἥνωται τὸ πλῆθος καὶ κεκώλυται πάντη πλῆθος εἶναι, ἓν ὂν πλῆθος· καὶ διὰ τοῦτο δὲ ἐλαττοῦται τοῦ ἑνός, ὅτι πλῆθος ἔχει. καὶ ὅσον πρὸς τὸ ἕν, χεῖρον. καὶ οὐκ ἔχον δὲ τὴν φύσιν ἐκείνου, ἀλλὰ ἐκβεβηκός, ἠλάττωται. τῷ δ' ἑνὶ παρ' ἐκείνου, τὸ σεμνὸν ἔχει, καὶ ἀνέστρεψε δὲ τὸ πλῆθος εἰς ἕν, καὶ ἔμεινεν. ἀλλ' ἡ ἀπειρία πῶς, ἡ γὰρ οὖσα ἐν τοῖς οὖσιν ἤδη ὥρισται. ἢ εἰ μὴ ὥρισται, οὐκ ἐν τοῖς οὖσιν. ἀλλ' ἐν τοῖς γενομένοις ἴσως, ὡς καὶ τῷ χρόνῳ. ἢ κἂν ὁρισθῇ, τούτῳ γε ἄπειρος. οὐ γὰρ τὸ πέρας, ἀλλὰ τὸ ἄπειρον ὁρίζεται. οὐ γὰρ δὴ ἄλλο τι μεταξὺ πέρατος καὶ ἀπείρου, ὃ τὴν τοῦ ὅρου δέχεται φύσιν. τοῦτο δὴ τὸ ἄπειρον, φεύγει μὲν αὐτὸ, τὴν τοῦ πέρατος ἰδέαν. ἁλίσκεται δὲ περιληφθὲν ἔξωθεν. φεύγει δὲ οὐκ εἰς τόπον ἄλλον ἐξ ἑτέρου. οὐ γὰρ οὐδ' ἔχει τόπον. ἀλλ' ὅταν ἁλῷ, ὑπέστη τόπος. διὸ οὐδὲ τὴν λεγομένης κίνησιν αὐτῆς, τοπικὴν θετέον. οὐδέ τινα ἄλλην τῶν λεγομένων αὐτῇ παρ' αὐτῆς ὑπάρχειν. ὥστε οὐδ' ἂν κινοῖτο. ἀλλ' οὐδ' ἕστηκεν αὖ. ποῦ γάρ. τοῦ ποῦ ὕστερον γινομένου. ἀλλ' ἔοικεν ἡ κίνησις αὐτῆς τῆς ἀπειρίας οὕτω λέγεσθαι, ὅτι μὴ μένει. ἆρ' οὖν οὕτως ἔχει, ὡς μετέωρος εἶναι ἐν τῷ αὐτῷ, ἢ αἰωρεῖσθαι ἐκεῖσε καὶ δεῦρο; οὐδαμῶς. ἄμφω γάρ, πρὸς τὸν αὐτὸν τρόπον κρίνεται, τό, τε μετέωρον, οὐ παρεγκλῖνον πρὸς τὸν αὐτὸν τόπον, καὶ τὸ παρεγκλῖνον. τί ἂν οὖν τις ἐπινοήσειεν αὐτήν. ἢ χωρίσας τὸ εἶδος τῇ διανοίᾳ. τί οὖν νοήσει, ἢ τὰ ἐναντία ἅμα, καὶ οὐ τὰ ἐναντία. καὶ γὰρ μέγα καὶ μικρὸν νοήσει. γίνεται γὰρ ἄμφω. καὶ ἑστὼς καὶ κινούμενον, καὶ γὰρ ταῦτα γίνεται, ἀλλὰ πρὸ τοῦ γίνεσθαι, δῆλον ὅτι οὐδέτερον ὡρισμένως. εἰ δὲ μὴ ὥρισας. εἰ οὖν ἄπειρος, καὶ ταῦτα ἀπείρως καὶ ἀορίστως, φαντασθείη γ' ἂν ἑκάτερα.

A SED infinitum hoc quomodo extitit, quum sit infinitum? Quod enim extitit atq; est, numero iam est comprehensum: uerùm prius est indagandum, si multitudo reuera in uerorum entium ordine collocatur, quomodo multitudo sit malum. At uerò multitudo illic est vnita, neque permittitur in multitudinem prorsus euadere, quippe quū ibi multitudo sit ens vnum: atqui ob hoc ipsum id ab vno degenerat, eiq; succumbit, quoniā mul-
B titudinem habet, & quantum ad vnum spectat, labitur in deterius. Quumq; naturam illius non habeat, sed exciderit inde, meritò subit defectum: sed vnius ipsius virtute penes ipsum habet aliquid honorandū, nempe multitudo conuersa est ad vnum, atque constitit. Ipsa uerò infinitas quonam modo illic esse potest? Si enim habet esse, iam est in ordine entium definita: aut certè nisi fuerit definita, nō est in genere entium collocanda, sed forsan in
C eorum ordine, quę fiunt computanda uidebitur, sicut accidit & in tempore. Fortè etiā & si definitur, ob hoc ipsum est etiam infinita: non enim terminus, sed infinitum determinatur: neque aliud quicquam medium inter infinitum terminumq; locatur, quod naturam termini subeat. Hoc vtique infinitum fugit quidem ipsum ideam termini, sed comprehenditur extrinsecus circumuentum: fugit autem non in alium ex alio locum, neque enim locum habet vllum: sed quando compre-
D hensum est, tunc primùm iam locus extitit. Quamobrē non est putandū motionem, quæ infinitati inter loquendum tribuitur esse localem, neque aliam quandam earum quæ nominari solent, ex se illi contingere. Itaque mouetur nunquā, sed neque rursum permanet. Vbi enim maneat, quum hoc ipsum quod dicitur vbi, posterius oriatur? Videtur autem
E iccirco infinitati motus attribui, quoniam nō consistit. Num igitur ita se habet vt in eodem sit altè suspensa, seq; uolutans? An potius & attollatur illuc, & huc usque se iactet? Nullo modo. Hæc enim ambo ad eundem iudicantur locum, tum quod attollitur non declinans quo ad eundem locum pertinet, tū etiam quod declinat. Quidnam igitur esse infinitatem aliquis cogitabit? Tunc profectò cogitabit eam, quando speciem intelligentia separauerit. Quid ergo tunc intelliget? Fortè contraria simul, & non contraria: etenim magnum illic intelliget atq; paruū: fit enim ambo permanens scilicet atq; motū, nā hæc ibi fiunt: sed antequā fiant, constat illā neutrū illorū esse determinatè, alioquin iā illā determinaueris. Si ergo natura illa est infinita, atq; hæc q̄ modò dicebā, infinitè & indeterminatè sunt ibi, sic ibi nimirū vtraq; appa

rebunt. Quòd si prope illuc accesseris, neque terminum aliquem adhibueris, quo eam valeas irretire, tibi protinus subterfugiet, neque quicquam illic inuenies, alioquin iam definisses. Imò verò si cui occurreris velut vni, subitò occurrit vt multa. Tũ verò sis multa dixeris, iterum mentieris: nempe ubi quodlibet non est vnum, neque etiam multa sunt omnia, atque hæc ipsa infinitatis est natura, vt secundũ alteram quidem imaginationem motus sit: quatenus autem accessit imaginatio, status. Iam verò hoc ipsum quod ipsam per seipsam inspicere nequeas, motus quidã est casusq; à mẽte. Quod aũt aufugere nequeat, sed circũ coherceatur extrinsecus, vsqueadeò vt limites non liceat trãsgredi, status quidam est iudicandus: ex quo apparet, non solùm licere motum illic affirmare, sed statum.

A καὶ προσελθὼν ἐγγὺς μὴ ἐπιβάλλων τι πέρας ὥσπερ δίκτυον ὑπεκφεύγουσαν ἕξεις. καὶ οὐ δὲ ἂν εὑρήσεις. ἤδη γὰρ ὥρισας. ἀλλ' εἴ τῳ προσέλθοις ὡς ἑνὶ, πολλὰ φανεῖται. κἂν πολλὰ εἴπῃς πάλιν αὖ ψεύσῃ· οὐκ ὄντος γὰρ ἑκάστου ἑνὸς, οὐδὲ πολλὰ τὰ πάντα. καὶ αὕτη ἡ φύσις αὐτῆς καθ' ἕτερον τῶν φαντασμάτων, κίνησις καὶ καθὸ προσῆλθεν ἡ φαντασία, στάσις. καὶ τὸ μὴ δύνασθαι δι' αὐτῆς αὐτὴν ἰδεῖν, κίνησις ἀπὸ νοῦ
B καὶ ἀπολίσθησις. τὸ δὲ μὴ ἀποδρᾶναι ἔχειν, εἴργεσθαι δὲ ἔξωθεν καὶ κίκλῳ καὶ μὴ * ἐξεῖναι * ἐξῇ προχωρεῖν, στάσεις ἂν εἴη. ὥστε μὴ μόνον ἐξεῖναι κινεῖσθαι λέγειν.

Quæritur utrum unitas atq; numeri in mundo intelligibili rationem propriam habeãt à cæteris ideis distinctam necne? Ac si habent, utrum præcedant ideas, & quasi sui iuris existant, an uelut pedissequi consequantur: ab animo quidem numerante creari non est probabile. Cap. IIII.

QVA verò cõditione numeri in mũdo intelligibili sint, deinceps videtur considerandũ. Nunquid tanquam insiti cæteris speciebus, an potius semper velut consequentes, ceu postquam ipsum ens tale est, vt primùm ibi sit, vnitatem cogitauerimus: deinde quoniam motus ex ipso statusq; sequitur, tria iã cognouerimus, atq; p singula reliquorũ quẽlibet numerũ: an fortè nõ ita se res habet, sed cũ quolibet vnitas quędã cõgenita est, aut in primo qdẽ ente vnitas: in eo aũt quod est post ipsũ, siquidẽ illic ordo sit, duitas: vel & quãta est cuiuslibet multitudo, velut si decẽ, decas, id est, ipse denarius: aut fortè nõ ita, sed ipse in seipso excogitatus est numerus: atq; si ita perscrutandũ est, vtrum primus sit aliorum vel postremus. Plato igitur quum homines dixerit ex ipsa dierum ad noctes varietate numerum cognouisse, ideoq; ipsi rerum varietati numeri notitiam attribuerit, fortè res numerandas primùm propter diuersitatem facere numerum confitebitur: ipsumq; numerum in quodam animæ discursu cõsistere, quando ab alio percurrit in aliud, tuncq; fieri numerũ cũ anima numerat: id autem est quando per res ipsas discurrens penes seipsam hoc quidẽ aliud esse, illud verò aliud asserit, vtpote quæ quandiu idem aliquid cogitat, neque quicquam aliud præter illud propriè vnum asserat. Veruntamen quando Plato & in vero numero dicit essentiam, in essentia numerum: rursus subsistentiam quandam numeri in seipso recipiet: neq; in animo numerante duntaxat nasci numerum affirmabit, imò verò ex ipsa circa sensibilia varietate atque distractione notionem numeri in animo reuocari.

A ΠΕΡΙ` δὲ τῶν ἀριθμῶν ὅπως ἔχουσιν ἐν τῷ νοητῷ, σκεπτέον. πότερα ὡς ἐπιγινομένων τοῖς ἄλλοις εἴδεσιν, ἢ καὶ παρακολουθούντων ἀεί. οἷον ἐπειδὴ τὸ ὂν τοιοῦτον οἷον πρῶτον αὐτὸ εἶναι, ἐννοήσαμεν μονάδα. εἶτ' ἐπειδὴ κίνησις ἐξ αὐτοῦ καὶ στάσις, τρία ἤδη, καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἄλλων ἕκαστον. ἢ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ συνεγεννήθη ἑκάστῳ μονὰς μία. ἢ ἐπὶ μὲν τοῦ πρώτου
B ὄντος, μονὰς· ἐπὶ δὲ τοῦ μετ' ἐκεῖνο, εἰ τάξις ἐστὶ, δυάς. ἢ καὶ ὅσον τὸ πλῆθος ἑκάστου, οἷον εἰ δέκα, δεκάς. ἢ οὐχ οὕτως. ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἑαυτοῦ ὁ ἀριθμὸς ἐνοήθη. καὶ εἰ οὕτως πότερα πρῶτος τῶν ἄλλων, ἢ ὕστερος. ὁ μὲν οὖν πλάτων εἰς ἔννοιαν ἀριθμοῦ τοὺς ἀνθρώπους ἐληλυθέναι εἰπὼν, ἡμερῶν πρὸς νύκτας τῇ παραλλαγῇ, τῇ τῶν πραγμάτων ἑτερότητι διδοὺς τὴν νόησιν, τάχ' ἂν τὰ ἀριθμητὰ πρότερον δι' ἑτερότη-
C τος ποιεῖν ἀριθμὸν λέγοι. καὶ εἶναι αὐτὸν συνιστάμενον, ἐν μεταβάσει ψυχῆς ἐπ' ἐξιούσης ἄλλο μετ' ἄλλο πρᾶγμα. καὶ τότε γίνεσθαι, ὅταν ἀριθμῇ ψυχή. τοῦτο δ' ἐστὶν, ὅταν αὐτὰ διεξίῃ καὶ λέγῃ παρ' αὐτῇ ἄλλο. τὸ δ' ἄλλο, ὡς ἕως τε ταὐτόν τι καὶ μὴ ἕτερον μετ' αὐτὸ νοεῖ, ἓν λεγούσης. ἀλλὰ μὴν ὅταν λέγῃ ἐν τῷ ἀληθινῷ ἀριθμῷ, καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐν οὐσίᾳ, πά-
D λιν αὖ ὑπόστασιν τινὰ ἂν ἐφ' ἑαυτοῦ τοῦ ἀριθμοῦ λέγοι. καὶ οὐκ ἐν τῇ ἀριθμούσῃ ὑφίστασθαι ψυχῇ, ἀλλὰ ἀνακινεῖσθαι ἐν ἑαυτῇ, ἐκ τῆς περὶ τὰ αἰσθητὰ παραλλαγῆς, τὴν ἔννοιαν τοῦ ἀριθμοῦ.

Confutat dicentes unitatem & numerum non esse rem aliquam, sed posita re qualibet singulatim dici unum: iterumq; unum, atque hoc iterato dici numerum. Cap. V.

Ex hac opinione non habemus rationem ad species numeri discernendas, neq; ad numerũ quemlibet redigendum in unum principium numerorum, atq; ipse numerus minus etiam quàm accidens esse putabitur. Quando de homine prædicamus unum, aliud quidem est unum ibi quàm homo: nam unum ipsum non homo multitudinẽ habet oppositam, atq; de rebus omnibus ultra hominem communiter prædicatur. Est ergo rebus omnibus communius & simplicius atq; prius: prius etiam ipso ente ratione simili: præsertim quia unum ipsũ prædicabile est, non de ente solùm, sed de quolibet pariter quodcunq; superius uel inferius ente, uel enti oppositum cogitaueris. Cũ igitur entia quidem ad ipsum ens: numeri uerò referantur ad unum ente superius, meritò numeri entibus priores esse uidentur,

Igitur

Igitur cũ dicimus decem homines, ipsa decas nec homines ipsi est,, nec ex eis uelut accidens, alioquin non posset res alias æquè metiri, sed prius in seipsa est, quàm in rebus quæ numerantur, ut decem. Denique si qui dicant unũ ipsum esse cum entibus coniugatum, siue tanquam accidens, siue tanquam elementum eis cõniugatum fuerit: adhuc sequitur, ut prius existat in se, quàm uel cunctis communiter accidat, uel accedat ut elementum.

ΤΙ´Σ οὖν ἡ φύσις αὐτοῦ; ἆρα παρακολούθημα καὶ οἷον ἐπιθεωρούμενον ἑκάστῃ οὐσίᾳ; οἷον ἄνθρωπος, καὶ εἷς ἄνθρωπος καὶ ὂν καὶ ἓν ὄν, καὶ τὰ πάντα ἕκαστα τὰ νοητά, καὶ πᾶς ὁ ἀριθμός; ἀλλὰ πῶς δυὰς καὶ τριάς, καὶ πῶς τὰ πάντα καθ' ἕν, καὶ ὁ τοιοῦτος ἀριθμός, εἰς ἓν ἂν συνάγοιτο; οὕτω γὰρ ἔσται πλῆθος μὲν ἑνάδων. εἰς ἓν δὲ οὐδείς, παρὰ τὸ ἁπλοῦν ἕν. εἰ μή τις λέγοι, ὡς δυὰς μέν ἐστιν ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, μᾶλλον δὲ ὡς ἐπὶ τῷ πράγματι θεωρούμενον. ὃ δύο ἔχει δυνάμεις συνειλημμένας. οἷον σύνθετον εἰς ἕν. ἢ οἵους ἔλεγον οἱ πυθαγόρειοι οἳ ἐδόκουν λέγειν ἀριθμὸν ἐκ τοῦ ἀνάλο-
* δικαιοσύνη γον. οἷον * δικαιοσύνην τετράδα. καὶ ἄλλον ἄλλως· ἐκείνως δὲ μᾶλλον τῷ πλήθει τοῦ πράγματος ἑνὸς ὄντος, ὅμως καὶ τὸν ἀριθμὸν συζυγῆ, τοσοῦτον ἕν, οἷον δεκάδα καίτοι ἡμεῖς, οὐχ οὕτω τὰ δέκα. ἀλλὰ συνάγοντες, καὶ τὰ διεστῶτα δέκα λέγομεν. ἢ οὕτω μὲν δέκα λέγομεν, ὅταν δὲ ἐκ πολλῶν γίνηται ἕν, δεκάδα. ὡς κἀκεῖ, οὕτως. ἀλλ' εἰ οὕτως, ἆρ' ἔτι ὑπόστασις ἀριθμοῦ ἔσται ἐπὶ τοῖς πράγμασιν αὐτοῦ θεωρουμένου, ἀλλὰ τί κωλύει φαίη αὖ τις, καὶ τοῦ λευκοῦ ἐπὶ τοῖς πράγμασι θεωρουμένου, ὑπόστασιν τοῦ λευκοῦ ἐν τοῖς πράγμασιν εἶναι: ἐπεὶ καὶ κινήσεως ἐπὶ τῷ ὄντι θεωρουμένης, ὑπόστασις ἦν κινήσεως ἐν τῷ ὄντι οὔσης. ὁ δὲ ἀριθμὸς οὐχ ὡς νίνησις. ἀλλ' ὅτι ἡ κίνησις τι, οὕτως ἕν, ἐπ' αὐτῆς ἐθεωρήθη, λέγεται· εἶτα δὲ ἡ τοιαύτη ὑπόστασις, ἀφίστησι τὸν ἀριθμόν, τοῦ οὐσίαν εἶναι, συμβεβηκὸς δὲ μᾶλλον ποιεῖ. καίτοι οὐδὲ συμβεβηκὸς ὅλως. τὸ γὰρ συμβεβηκὸς δεῖ τι εἶναι, πρὸ τοῦ συμβεβηκέναι. καὶ ἀχώριστον ᾖ. ὅμως εἶναί τι ἀφ' ἑαυτοῦ φύσιν τινὰ ὡς τὸ λευκὸν,
* ἤδη ὄν, καὶ ἢ κατηγορηθήσεται καὶ κατηγορεῖσθαι κατ' ἄλλου, * ἤδη ὄν, ὃ κατηγορηθήσεται, ὥστε εἰ περὶ ἕκαστον τὸ ἓν καὶ οὐ ταὐτὸν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ εἷς ἄνθρωπος. ἀλλ' ἕτερον τὸ ἓν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ κοινὸν τὸ ἕν, καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἄλλων. πρότερον ἂν εἴη τὸ ἓν τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἑκάστου τῶν ἄλλων, ἵνα καὶ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων, τύχῃ ἕκαστον τοῦ ἓν εἶναι. καὶ πρὸ κινήσεως τοίνυν εἴπερ καὶ ἡ κίνησις ἕν. καὶ πρὸ τοῦ ὄντος, ἵνα καὶ αὐτὸ τοῦ ἓν εἶναι τύχῃ. λέγω δὲ οὐ τὸ ἓν ἐκεῖνο, ὃ δὴ ἐπέκεινα τοῦ ὄντος φαμέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο τὸ ἕν, ὃ κατηγορεῖται τῶν εἰδῶν
* καὶ δεκὰς ἑκάστου. * καὶ ἡ δεκὰς τοίνυν πρὸ τοῦ. καθ' οὗ κατηγορεῖται δεκάς. καὶ τοῦτο ἔσται αὐτοδεκάς. οὐ γὰρ δὴ ᾧ πράγματι ἐπιθεωρεῖται δεκάς, αὐ-
* ἀλλ' ἆρα τοδεκὰς ἔσται. * ἀλλ' ἆρα συνεγένετο καὶ συνέστη

A QVÆNAM igitur est ipsa natura numeri? Nunquid est quiddã consequens, ac velut in essentia quauis inspectum, velut homo atq; vnus homo? Item ens vnumq; ens? & intelligibilia sic omnia singulatim, atq; ita resultat numerus vniuersus? Verùm si res ita se habeat, quomodo duitas illic est & trinitas, & quomodo secundum vnum omnia perpenduntur? Quoue pacto eiusmodi numerus in vnũ aliquid congregabitur? Sic enim multitudo B quidem erit aliqua vnitatum: nullus autẽ numerus redigetur in vnũ, præter ipsum videlicet simpliciter vnum: nisi quis fortè dicat duitatẽ quidẽ esse rem illã, siue potius quod cõsideratur in illa, quæ vires duas habet implicitas quasi compositũ quiddã in vnũ, aut fortè quales Pythagorici numeros induxerunt: qui sanè numeros secũdum analogiam, id est, porportionẽ quandam afferre videtur, velut iustitiã quaternarium, aliterq; similiter alium. C Illa verò conditione potius rei ipsius quę existit, vnum multitudini simul & numerum quispiam coniugabit, eatenus vnum velut decadem, tametsi nos non sic ipsa decem ponimus. Sed quę distant inter se congregantes, decem solemus dicere. Forsan verò sic quidem decem dicimus, quando verò ex multis conficitur, vnum, decadem appellamus, quapropter eadem illic etiam ratione. Cæterùm si ita fiat, an erit vlterius vlla numeri subsistẽtia, quũ ipse in rebus duntaxat consideretur? D Respondebit fortè aliquis nihil obstare, & albedine in rebus duntaxat considerata ipsam albedinis subsistentiam in rebus ipsis ritè perpendi, quandoquidem & motu in ente considerato constitit esse subsistentiam motus aliquam in ipso ente videlicet existẽtis. At verò numerus non sicut motus se habere videtur, sed quod motus sic vnũ aliquid in seipso cõsideratũ sit dicitur. Præterea eiusmodi subsistẽtia efficit, vt numerus nõ sit essentia, ac po- E tius vt sit contingens, quamuis neq; sic quidem omnino contingens, nempe contingens oportet antequam contingat aliquid esse, & quamuis inseparabile sit, esse tamen aliquid, & naturã aliquam penes seipsam sicut albedo, ac de alio prædicari hoc ipsũ iã in se existens, quod subinde fit de alio pr*e*dicandum. Quãobrem si circa quodlibet est vnum, neque idem est homo, atque vnus homo, sed aliud v- F num est quàm homo, & commune est ad omnia vnũ, & in quolibet reliquorum ita se habet, certè prius erit vnum homine, & quodlibet reliquorũ, vt sic & homo & quoduis aliorũ vt vnũ sit singulatim assequi possit: igitur & ante motum, siquidem motus sit vnum, & ante ens similiter, vt ipsum quoque valeat esse vnũ. Dico autẽ nõ vnũ illud quod ente superius esse censemus, sed hoc vnũ quod de qualibet specie prædicatur. Itaq; ipsa decas ante illud extat, de quo prædicatur decas, atque hoc ipsũ est ipsa decas: nõ enim res illa, uel in illa, in qua decas inspicitur, decas ipsa erit. Num igitur congenitum est cum entibus, simulq; omnino cum illis est

hoc ipsum vnum? Verùm si congenitum est, si modò tanquam accidens, sicut cum homine sanitas, oportet secundum quoque seipsā esse aliquid sanitatem, similiterq; & illud: ac si vnum tanquam alicuius compositi elementum esse quis dicat, oportet prius esse vnum ipsum secundum se vnum, vt esse & cum alio posit. Deinde si prius esse cōmixtum cū alio quod per ipsum iam factum sit vnum, sequetur, vt falsò sit vnū, vtpote quòd duo sit inde factū: in decade verò quomodo id fiat? Quid enim illi opus est decade, quod sit per tantā potētiam decas? Quod si formabit ipsum ceu materiam, atque erit decadis ipsius præsentia & decem & decas: oportet prius decadem in seipsa non aliud aliquid existentem præter decadem purè singulariterq; consistere.

A τοῖς οὖσιν. ἀλλ' εἰ συνεγενήθη, ὡς μὲν συμβεβηκὸς οἷον τῷ ἀνθρώπῳ ὑγίεια,* δοκεῖ καὶ καθ' αὑτὸ ὑγίειαν εἶναι. καὶ εἰ ὡς στοιχεῖον δὲ συνθέτου τὸ ἓν, δεῖ πρότερον εἶναι ἓν: καὶ αὐτὸ τὸ ἕν, ἵνα σὺν ἄλλῳ. εἶτα εἰ πρότερον εἶναι, συμμιχθὲν ἄλλῳ τῷ γενομένῳ δι' αὐτὸ ἕν, ἐκεῖνο ποιήσει ψευδῶς ἕν, δύο ποιοῦν αὐτό. ἐπὶ δὲ τῆς δεκάδος, πῶς; τί γὰρ δεῖ * ἐκεῖνο τῆς δεκάδος. ὃ ἔσται, διὰ τὴν τοσαύτην δύναμιν δεκάς. ἀλλ' εἰ B εἰδοποιήσει αὐτὸ ὥσπερ ὕλην, καὶ ἔσται παρουσία δεκάδος, δέκα καὶ δεκάς: δεῖ πρότερον ἐφ' ἑαυτῆς τὴν δεκάδα οὐκ ἄλλό τι οὖσαν ἢ δεκάδα μόνον εἶναι.

*δὲ · *ἐκεῖνο

Rerum species in prima essentia ordine quodam earum intelligentiā antecedunt. Sicut obiecta præcedunt actus circa obiecta uersantes. Siquis ergo dixerit species illic ab intelligentia procreari, concedet etiam posteriores forte, quod est absurdum. *Cap. VI.*

Intelligere ibi speciem aliquam scilicet iustitiam, statum, motum & reliqua, nihil est aliud quàm eiusmodi speciem declarare uel definire, nisi definitio hæc sit circa rem aliquam à definitione quoquo modo distinctam, uacua quædam definitio est, imò uerò definitio nulla. Denique unaquæque species ibi est proprietas actusq; essentialis uigore quodam proprio existens atque micans. Emicatio eiusmodi inde pendens, & penes ipsam quidem extans, atque ratione quadam differens ipsa eius intelligentia. est.

AT verò si vltra res ipsas, vnum ipsum & ipsa decas existit, deinde res intelligibiles prę ter hoc ipsum quòd existunt idquod sunt, alię quidē sunt vnitates, aliæ verò & duitates, & trinitates, quænam erit illorum natura? & quomodo constituta? Existimandum est autem generationem eorum ratione quadam expleri. Primò igitur generatim existimandū est, essentiam specierū non sic prodire ad existendum, vt intelligens ipse primò quidem singula intellexerit: deinde ipsa intelligentia illorum substantiā exhibuerit. Nō enim quia cognouerit, quid iustitia sit, exorta iustitia est. Neque quoniam quid motus sit cogitauerit, subortus est motus. Sic enim oportebat hanc ipsam intelligentiam & posteriorē intellecta re esse, velut intelligentiā iustitiæ iustitia ipsa posteriorem, Atqui & vicissim intelligentia prior est eo, quod procreatur intelligendo, si modò ob idipsum extitit, quod fuerit intellectum. Sin autē iustitia idem est omnino quod & talis intelligentia, absurdū erit, nihil aliud esse iustitiam præter quandā ipsius descriptionem. Quid enim aliud est, iustitiā vel motum intellexisse, quàm descriptione quadam quid vtrunq; sit accepisse? hoc autem perinde se habet, ac si rei non existentes accipias rationem, quod quidem fieri reuera non potest. Proinde siquis adduxerit in rebus à materia separatis idem esse scientiam atque rem scitā, ea id conditione dictum accipiendum, non quidem vt scientiam asserat esse rē ipsam, neque rationem aliquid comtemplantem esse rem ipsam contemplatione perspectam. Sed vicissim rem ipsam à materia segregatam esse intelligibile quiddam, intelligentiamq; existere, non eam inquam, intelligentiā, quæ rei ipsius sit ratio quædam, vel aliquis in hanc ipsam intuitus, sed rem ipsam in mundo intelligibili consistentem nihil aliud esse, præter intellectum atque scientiam: non enim scientia illic ad rem vergit intelligendam, sed

A ἈΛΛ' εἰ ἄνευ τῶν πραγμάτων τὸ ἓν αὐτὸ καὶ ἡ δεκὰς αὐτή, εἶτα τὰ πράγματα τὰ νοητὰ μετὰ τὸ εἶναι ὅπερ ἐστί. τὰ μὲν ἑνάδες ἔσονται τὰ δὲ καὶ δυάδες, καὶ τριάδες, τίς ἂν εἴη ἡ φύσις αὐτῶν; καὶ πῶς συστᾶσα; λόγῳ δὲ δεῖ νομίζειν τὴν γένεσιν αὐτῶν ποιεῖσθαι· πρῶτον τοίνυν δεῖ λαβεῖν τὴν οὐσίαν καθ' ὅλου τῶν ἕκαστον εἰδῶν, ὅτι ἐστὶν οὐχὶ νοήσαντος *ἑκάστου τοῦ B νενοηκότος, εἶτ' αὐτῇ τῇ νοήσει, τὴν ὑπόστασιν αὐτῶν παρασχομένου. οὐ γὰρ ὅτι ἐνόησε τί ποτ' ἐστὶ δικαιοσύνη ἐγένετο. οὐδ' ὅτι ἐνόησε τί ποτ' ἐστὶ κίνησις, κίνησις ὑπέστη. οὕτω γὰρ ἔμελλε τοῦτο τὸ νόημα, καὶ ὕστερον εἶναι τοῦ πράγματος αὐτοῦ, τοῦ νοηθέντος, δικαιοσύνης αὐτῆς, ἡ νόησις αὐτῆς. καὶ πάλιν αὖ ἡ κίνησις, προτέρα τοῦ ἐκ τῆς νοήσεως ὑποστάντος, εἰ τῷ νενοηκέναι ὑπέστη. εἰ δὲ τῇ νοήσει τῇ τοιαύτῃ ταὐτὸν ἡ δικαιοσύνη, πρῶτον μὲν ἄτοπον, μηδὲν εἶναι δικαιοσύνην, ἢ τὸν οἷον ὁρισμὸν αὐτῆς. τί γὰρ ἐστὶ τὸ νενοηκέναι D δικαιοσύνην, ἢ κίνησιν ἢ τὸ τί ἐστιν αὐτὴν λαβόντα· τοῦτο δὲ ταὐτὸν τῷ, μὴ ὑφεστῶτος πράγματος λόγον λαβεῖν, ὅπερ ἀδύνατον. εἰ δέ τις λέγει ὡς ἐπὶ τῶν ἄνευ ὕλης, τὸ αὐτόν ἐστιν ἡ ἐπιστήμη τῷ πράγματι. ἐκείνως χρὴ νοεῖν τὸ λεγόμενον, ὡς οὐ τὴν ἐπιστήμην τὸ πρᾶγμα λέγειν εἶναι, οὐδὲ τὸν λόγον τὸν θεωροῦντα τὸ πρᾶγμα, αὐτὸ τὸ πρᾶγμα. ἀλλὰ ἀνάπαλιν τὸ E πρᾶγμα αὐτὸ ἄνευ ὕλης ὄν, νοητόν τε καὶ νόησιν εἶναι οὐχ' οἷον λόγον εἶναι τοῦ πράγματος. οὐδ' ἐπιβολὴν πρὸς αὐτό, ἀλλ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα ἐν τῷ νοητῷ ὄν, τί ἄλλο, ἢ νοῦν καὶ ἐπιστήμην εἶναι. οὐ γὰρ ἡ ἐπιστήμη πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ

*ἱστα...

τὸ πρᾶγμα ἐκεῖ τὴν ἐπιστήμην οὐ μένουσαν, οἷα ἐστὶν ἡ τοῦ ἐν ὕλῃ πράγματος, ἑτέραν ἐποίησεν εἶναι, τοῦτο δ' ἐστὶν, ἀληθινὴν ἐπιστήμην. τοῦτο δὲ ἐστὶν, οὐκ εἰκόνα τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ ἡ νόησις τοίνυν τῆς κινήσεως, οὐ πεποίηκεν αὐτὸ κίνησιν: ἀλλ' ἡ αὐτοκίνησις πεποίηκε τὴν νόησιν. ὥστε αὐτὴ ἑαυτὴν κίνησιν καὶ νόησιν. ἡ γὰρ κίνησις ἡ ἐκεῖ, κἀκείνου νόησις. καὶ αὐτὸ δὲ κίνησις, ὅτι πρώτη. οὐ γὰρ ἄλλη πρὸ αὐτῆς. καὶ ἡ ὄντως, ὅτι μὴ συμβέβηκεν ἄλλῳ. ἀλλὰ τοῦ κινουμένου ἐνέργεια, ὄντως ἐνέργεια. ὥστε αὖ καὶ οὐσία: ἐπίνοια δὲ τοῦ ὄντος, ἑτέρα. καὶ δικαιοσύνη δὲ, οὐ νόησις δικαιοσύνης: ἀλλὰ νοῦ οἷον διάθεσις, μᾶλλον δὲ ἐνέργεια τοιάδε, ἧς ὡς ἀληθῶς καλὸν τὸ πρόσωπον. καὶ οὔτε ἕσπερος, οὐδ' ὅλως τὶ τῶν αἰσθητῶν. ἀλλ' οἷον ἄγαλματι νοερὸν, οἷον ἐξ αὐτοῦ ἑστηκὸς, καὶ προφανὲν ἐν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ ὂν ἐν αὐτῷ.

A res ipsa illic efficit vt scientia illa non ita sit ipsa diuersa, sicut rei materialis scientia esse solet: hoc autem est scientiam verã edere, id verò rursum, nõ imaginem rei afferre, sed rem ipsam. Intelligentia igitur motionis motionem ipsam minimè fecit, sed ipsa motio potius fecit intelligẽtiam, quapropter & ipsa se ipsam motionem intelligentiamq; cõcepit. Motio enim illic entis illius intelligẽtia est, atq; est ipse motus, quoniã est & primus. Nõ.n. est alius ante B ipsum. Est & reuera motus, quoniam alteri nõ contingit, sed ipsius quod illic quodammodo moueri censetur, est actus uidelicet existentis in actu, quapropter est & essentia, quæ quidem ab ipso ente excogitatione quadam differre videtur. Tum verò iustitiæ intelligentia quædã, sed quasi mentis illius dispositio & affectio, imò verò quidam actus eiusmodi, cuius reuera vultus est pulcher, adeò vt neq; Lucifer, aut C Hesperus, neq; aliud quicquã eorum, quæ sentiuntur, ita fulgeat. Est autẽ velut intellectualis quædam statua ex seipsa tanquam extans & emicans in sepisa, imò verò in seipsa consistens.

Si mundo corporeo materiam quidem extensam subtrahas, formas verò rerum uarias in vna viuaq; mundi forma conserues, videbis formam vnam omniformem, ibiq; formas cunctas in singulis vnitissimas pariter atque distinctissimas omnia in vno viuente viuentia. Cap. VII.

Est igitur vniuersum eiusmodi tum natura, tum intellectualis anima, tum etiam intellectus, in quo species vt res veræ sint reuera distinctæ uerè intellectæ ante machinationem intelligentiæ, ita distinctæ sunt actu, quamuis vnitæ natura, sicut in igne lucere, micare, calere: omnes enim species ibi sunt actus

ΟΛΩΣ γὰρ δεῖ νοῆσαι τὰ πράγματα ἐν μιᾷ, καὶ μίαν φύσιν πάντα ἔχουσαν, καὶ οἷον περιλαβοῦσαν, οὐχ' ὡς ἐν τοῖς αἰσθητοῖς ἕκαστον χωρὶς, ἀλλαχοῦ ἥλιος καὶ ἄλλο ἄλλοθι. ἀλλ' ὁμοῦ ἐν ἑνὶ πάντα. αὕτη γὰρ νοῦ φύσις. ἐπεὶ καὶ ψυχὴ οὕτω μιμεῖται. καὶ ἡ λεγομένη φύσις καθ' ἣν καὶ ὑφ' ἧς ἕκαστα γεννᾶται. ἄλλο ἄλλοθι, αὐτῆς ὁμοῦ ἑαυτῇ οὔσης: ὁμοῦ δὲ πάντων ὄντων ἕκαστον αὖ χωρίς ἐστιν ἐνορᾷ δὲ αὐτὰ τὰ ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ οὐσίᾳ ὁ ἔχων νοῦς, οὐκ ἐπιβλέπων ἀλλ' ἔχων οὐδὲ χωρίζων ἕκαστον. κεχώρισται γὰρ ἤδη, ἐν αὐτῷ ἀεί. πιστούμεθα δὲ πρὸς τοὺς τεθαυμακότας, ἐκ τῶν μετειληφότων. τὸ δὲ μέγεθος αὐτοῦ καὶ τὸ κάλλος, ψυχῆς ἔρωτι πρὸς αὐτὸ, καὶ τῶν ἄλλων τὸν εἰς ψυχὴν ἔρωτα, διὰ τὴν τοιαύτην φύσιν. καὶ τῷ ἔχειν, ἡ κατά τι ὁμοιοῦται. καὶ γὰρ δὴ καὶ ἄτοπον, εἶναί τι ζῶον καλὸν, αὐτοζώου μὴ θαυμαστοῦ τὸ κάλλος, καὶ ἀφράστου ὄντος τὸ δὴ παντελὲς ζῶον ἐκ πάντων * ζῶον ὂν, μᾶλλον δὲ ἐν αὐτῷ τὰ πάντα ζῶα περιέχον καὶ ἓν ὂν τοσοῦτον, ὅσα τὰ πάντα. ὥσπερ καὶ τόδε τὸ πᾶν ἓν ὂν, καὶ πᾶν τὸ ὁρατὸν περιέχον, πάντα τὰ ἐν τῷ ὁρατῷ.

*ζώων

A CONTEMPLARI verò res illas prorsus oportet in natura vna, vnamque naturam vbique omnia possidentem & vndique complectentem. Vbi profectò nõ quemadmodum in regione sensibili fit vnumquodq; seorsum: alibi quidem sol, alibi luna, alibi rursus & aliud, sed cuncta simul in vno: hæc enim ipsius est mentis natura. Quandoquidem & anima mentem sic imitatur: atque ea similiter, quæ natura dicitur, secũdum quam, & sub qua sin- B gula generantur, alibi quidem aliud, dum illa simul permanet in seipsa: quamuis autem sint omnia simul, singula tamen iterum sunt seorsum. Cernit verò intus illa, quæ in mẽte essentiaque sunt, idem ipse qui possidet intellectus, non aspiciens quidem, sed potius habens, neq; rursum separans vnumquodq;. Discreta enim iam semper in ipso sunt singula. Apud illos igitur qui hęc nimium admirantur, fidem nobis ab ijs quæ participant, comparamus: magnitudinem verò mundi illius & pulchritudinem ex amore animæ ipsius ad illum coniectare & asseuerare solemus. Quinetiam illorum amore, quæ ad animam annituntur, ob quandam eiusmodi naturam atque etiam ex eo, quòd per eam illius similem aliquam ad illum similitudinem consequantur. Iam uerò nefas est confiteri, extare pulchrum aliquod animal, nisi ipsum animal, mirabilem quandam & inæstimabilem habeat pulchritudinem. Ipsum profectò animal vniuersum est atque penitus absolutum, ex omnibus animalibus, imò verò cuncta in se animalia continens, vnumque existens simulque totidẽ quot omnia sunt: Quemadmodũ & nostrũ hoc vniuersum est quidẽ vnũ, est omne visibile, cuncta, quæ sunt in visibili regione, cõplectens.

Essentia vera est vis quædam extra molem materialem in seipsa fundata, per se viuens intellectualisq́; maximè. quod animal intellectuale vocatur, vbi numeri omnes sunt ante actum intellectualem atq; vitalem.

Caput VIII.

QVONIAM igitur & animal primò est, & iccirco ipsum per se animal est intellectus, est essentia vera: habet animalia omnia, omnẽ possidet numerũ, ipsum iustũ, ipsũ pulchrũ, & cætera generis eiusdem: aliter enim ipsum hominẽ ibi dicimus, aliter ipsũ numerũ, aliter ipsum iustũ: nimirũ cõsideratione dignũ est, quo modo vnũquodq; eorum se habeat, quidue sit, quatenus in reb. eiusmodi potest aliquid inueniri. Principiò igitur omnem sensum dimittere decet, & intellectum intellectu cõsiderare. Animaduertedũ est pręterea, in nobis quoq; vitam & intellectum nõ in mole, sed in virtute quadã molis experte cõsistere, veráq; essentiã à mole similibusq; esse solutã, atq; esse vim in seipsa fundatam: nec rẽ quandã exilẽ aut debilẽ, sed maximè omniũ intellectualẽ atq; vitalem, qua nihil intellectualius, nihil vitalius, nihil (vt ita loquar) essentialius esse potest, adeò vt quod hoc ipsum attingit, quodãmodo eadẽ consequatur: & quatenus attingit gradatim, eatenus assequatur: nempe quod tãgit propius, propinquiora, quod verò remotius remotiora reportat. Proinde si esse est appetendum, meritò quod magis ens, magis est expetẽdum. Similiter si intellligentia simpliciter est optanda, quod intellectus est maximè potisimũ est exoptandũ, eisdemq; gradibus vita quoque est affectanda. Si ergo ens ipsum primò accipiendum est, quippe quum sit & primum, secundò intellectus, tertiò animal: hoc enim omnia iam complecti videtur. Intellectus autem secundum obtinet locum: est enim actus essentiæ. Profectò numerus ipse secundum animal existere nõ censetur: iam enim & ante ipsum erat vnum atque duo: neque rursus secundum intellectum est numerus statuendus: nam ante mentem essentia vnum est atq; multa.

A ἘΠΕΙΔῊ τοίνυν καὶ ζῶον πρώτως ἐστὶ, καὶ διὰ τοῦτο αὐτόζωον καὶ νοῦς ἐστι καὶ οὐσία ἡ ὄντως. καὶ φαμὲν ἔχειν καὶ ζῶα τὰ πάντα καὶ ἀριθμὸν τὸν σύμπαντα. καὶ δίκαιον αὐτὸ καὶ καλὸν: καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, ἄλλως γὰρ αὐτο ἄνθρωπον φαμὲν, καὶ ἀριθμὸν * αὐτὸ, καὶ δίκαιον αὐτὸ σκεπτέον πῶς τούτων ἕκαστον. καὶ τί ὂν, εἰς ὅσον οἷόν τε τι εὑρεῖν περὶ τούτων. πρῶ-
B τον τοίνυν ἀφετέον πᾶσαν αἴσθησιν, καὶ νοῦν νῷ θεωρητέον. καὶ ἐνθυμητέον, ὡς καὶ ἐν ἡμῖν ζωὴ καὶ νοῦς οὐκ ἐν ὄγκῳ, ἀλλ' ἐν δυνάμει ὄγκῳ. καὶ τὴν ἀληθινὴν οὐσίαν ἐνδεδυκέναι ταῦτα, καὶ δύναμιν εἶναι ἐφ' ἑαυτῆς βεβῶσαν. οὐκ ἀμενηνόν τι χρῆμα. ἀλλὰ πάντων ζωτικωτάτην καὶ νοερωτάτην. ἧς οὔτε ζωτικώτερον, οὔτε νοερώτερον, οὔτε οὐσιωδέστερον, οὗ τὸ ἐφαψάμενον, ἔχει ταῦτα κατὰ λόγον τῆς ἐπαφῆς. τὸ μὲν
C ἐγγὺς ἐγγυτέρω, τὸ δὲ πόῤῥω ποῤῥωτέρω. εἴπερ οὖν ἐφετὸν τὸ εἶναι, τὸ μάλιστα ὂν μᾶλλον. ὅτι μάλιστα νοῦς, ὑπὲρ τὸ νοεῖν ὅλως. καὶ τὸ τῆς ζωῆς ὡσαύτως. εἰ δὴ τὸ ὂν πρῶτον, δεῖ λαβεῖν πρῶτον ὄν. εἶτα νοῦν, εἶτα τὸ ζῶον· τοῦτο γὰρ ἤδη, πάντα δοκεῖ περιέχειν, ὁ δὲ νοῦς, δεύτερον· ἐνέργεια γὰρ τῆς οὐσίας. οὔτ' ἂν κατὰ τὸ ζῶον ὁ ἀριθμὸς εἴη. ἤδη γὰρ καὶ πρὸ αὐτοῦ καὶ ἓν καὶ δύο ἦν. οὔτε κατὰ τὸν
D νοῦν. πρὸ γὰρ αὐτοῦ ἡ οὐσία ἓν οὖσα, καὶ πολλὰ ἦν.

* αὐτὸς

Sicut vnum antecedit ens, ita numerus in ipso ente consistens antecedit entia, id est speciales ideas. Et meritò super numerum qui est in entibus numeratis extat numerus in suo fonte consistens: qui sanè causa est, per quam ens possit in entia speciesq́; deriuari. *Cap. IX.*

Per ipsum numerum qui est essentialis virtus, & actus quidam discretiuus entis, destinatum est, ens non sistere in vno graduum, sed entia plura ex vno profluere: rursumq́; quot & quotis ordinibus distributa: sed ille numerus ante entia quidem inuolutus est, euolutus in entibus: hic substantialis numerus est. Numerus in genere quantitatis, numeri huius est imago. Entia quidem fundantur in numero, numerus in ente, ens in vno, ne protinus dißipetur.

RELIQVVM est igitur indagare, vtrum essentia sua quadam partitione numerum procreauerit: an potius numerus sit partitus essentiam. Iam verò essentia, motus, status, idẽ, alterum, vel ipsa numerũ genuerunt, vel numerus potius ipsa progenuit. Principium verò cõsiderationis erit eiusmodi: Vtrum possibile sit numerũ in seipso cõsistere: an oporteat duo ipsa in rebus duabus & tria in tribus similiter contemplari, atq; eadem conditione vnum numeris insertum considerare. Si enim numerus in seipso seorsum à rebus numerandis esse posset, nimirũ ante entia posset existere. Nũ igitur & ante ens numerus esse potest? Sed pręstat forsitã in pręsenti cõcedere, ens numerũ antecedere, atq; ex ente numerũ pficisci.

A ΛΕΙ'ΠΕΤΑΙ τοίνυν θεωρεῖν, πότερα ἡ οὐσία τὸν ἀριθμὸν ἐγέννησεν τῷ αὐτῆς μερισμῷ, ἢ ὁ ἀριθμὸς * ἐγέννησε τὴν οὐσίαν. καὶ δὴ καὶ ἡ οὐσία, καὶ κίνησις καὶ στάσις. καὶ ταὐτὸν, καὶ ἕτερον, αὐτὰ τὸν ἀριθμὸν, ἢ ὁ ἀριθμὸς ταῦτα. ἀρχὴ δὲ τῆς σκέψεως. ἆρα οἷόν τε ἀριθμὸν εἶναι ἐφ' ἑαυτοῦ, ἢ δεῖ καὶ τὰ δύο ἐπὶ δυσὶ πράγμασι θεωρεῖσθαι. καὶ τὰ τρία ὡσαύτως;
B καὶ δὴ καὶ τὸ ἓν, τὸ ἐν τοῖς ἀριθμοῖς. εἰ γὰρ ἐφ' ἑαυτοῦ ἄνευ τῶν ἀριθμητῶν δύναιτο εἶναι, πρὸ τῶν ὄντων δύναιτο ἂν εἶναι. ἆρ' οὖν καὶ πρὸ τοῦ ὄντος, ἢ τοῦτο ἐατέον; καὶ πρὸ ἀριθμοῦ ἐν τῷ παρόντι, καὶ δοτέον ἀριθμὸν ἐξ ὄντος γίνεσθαι.

* ἐμέρισε

Verùm

ἀλλ' εἰ τὸ ὂν ἓν ὄν ἐστι, καὶ τὰ δύο ὄντα, δύο ἐστὶν ὄντα, προηγήσεται τοῦτο ὄντος τὸ ἕν. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ὄντων, ἄρ' οὖν τῇ ἐπινοίᾳ, καὶ τῇ ἐπιβολῇ, ἢ καὶ τῇ ὑποστάσει; σκεπτέον δὲ ὧδε. ὅταν τις ἄνθρωπον ὄντα νοῇ, καὶ καλὸν ἕν, ὕστερον δήπου τὸ ἓν νοεῖ, ἀφ' ἑκατέρῳ. καὶ δὴ καὶ ὅταν ἵππον καὶ κύνα: καὶ δὴ σαφῶς τὰ δύο ἐνταῦθα ὕστερον. ἀλλ' εἰ γεννώη ἄνθρωπον, καὶ γεννώη ἵππον καὶ κύνα, ἢ ἐν αὐτῷ ὄντας προφέροι, καὶ μὴ κατὰ τὸ ἐπελθὸν, μήτε γεννώη, μήτε προφέροι, ἆρα οὐκ ἐρεῖς εἰς ἓν ἰτέον καὶ μετιτέον εἰς ἄλλο ἕν, καὶ δύο ποιητέον, καὶ μετ' ἐμοῦ καὶ ἄλλο ποιητέον; καὶ μὴν οὐ δὲ τὰ ὄντα ὅτε ἐγένετο ἠριθμήθη. ἀλλ' ὅσα δεῖ γενέσθαι, δῆλον ἦν ὅσα ἔδει. πᾶς ἄρα ὁ ἀριθμὸς ἦν, πρὸ αὐτῶν τῶν ὄντων. ἀλλ' ἀπὸ τῶν ὄντων οὐκ ἦν ὄντα, ἢ ἦν ἐν τῷ ὄντι, οὐκ ἀριθμὸς ὢν τοῦ ὄντος. ἓν γὰρ ἦν ἔτι τὸ ὄν. ἀλλ' ἡ τοῦ ἀριθμοῦ δύναμις ὑποστᾶσα ἐμέρισε τὸ ὂν, καὶ οἷον ὠδίνειν ἐποίησεν αὐτὸ πλῆθος· ἢ γὰρ ἡ οὐσία αὐτοῦ, ἢ ἡ ἐνέργεια ὁ ἀριθμὸς ἔσται. καὶ τὸ ζῶον αὐτὸ καὶ ὁ νοῦς ἀριθμός. ἆρ' οὖν τὸ μὲν ὂν ἀριθμὸς ἡνωμένος, τὰ δὲ ὄντα ἐξεληλεγμένος ἀριθμός; νοῦς δὲ ἀριθμὸς ἐν ἑαυτῷ κινούμενος τὸ δὲ ζῶον ἀριθμὸς περιέχων. ἐπεὶ καὶ ἀπὸ τοῦ ἑνὸς γενόμενον τὸ ὂν * ὡς ἦν ἐν ἐκείνῳ, δεῖ αὐτὸν οὕτως ἀριθμὸν εἶναι. διὸ καὶ τὰ εἴδη ἔλεγον, καὶ ἑνάδας καὶ ἀριθμούς. καὶ οὗτός ἐστιν ὁ οὐσιώδης ἀριθμός. ἄλλος δὲ ὁ μοναδικὸς λεγόμενος, εἴδωλον τούτου. ὁ δὲ οὐσιώδης, ὁ μὲν ἐπιθεωρούμενος τοῖς εἴδεσιν καὶ συγγεννῶν αὐτά. πρώτως δὲ, ὁ ἐν τῷ ὄντι, καὶ μετὰ τοῦ ὄντος καὶ πρὸ τῶν ὄντων. βάσιν δὲ ἔχει τὰ ὄντα ἐν αὐτῷ, καὶ πηγὴν, καὶ ῥίζαν, καὶ ἀρχήν. καὶ γὰρ τῷ ὄντι τὸ ἓν ἀρχή. καὶ ἐπὶ τούτου ἐστὶν ὄν, σκεδασθείη γὰρ ἄν. ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῷ ὄντι τὸ ἕν. * ἤδη γὰρ ἂν εἴη τὸ ἓν πρὶν τυχεῖν ἤδη γὰρ ἂν εἴη ἓν τοῦ ἑνός: καὶ ἤδη τὸ τυγχάνον τῆς δεκάδος δεκάς, πρὶν τυχεῖν τῆς δεκάδος.

* ὡς ἦν ἐν ἐκείνῳ,

* ἤδη γὰρ ἂν εἴη ἕν

A Verùm si ens vnũ,ens existit,atq; duo entia similiter sũt entia duo, vnũ quidẽ ens præcedet, numerus autem entia pariter antecedet. Num igitur notione quadam atq; perceptione eiusmodi fit excessus? sed profectò etiam subsistentia. Ita verò considerandum, quando quispiá hominem existentem intelligit vnum, & pulchrum similiter vnum, tunc ipsum unum posterius quodãmodo in vtroq; cõsiderat. Quinetiam quando equum atq; canem, tunc & ibi- B duo ipsa manifestè posterius animaduertit. Verùm si generes hominem, & generes equũ atque canem, vel in te existentes proferas, neque vtcunq; euenit generes atque producas, nonne dices in vnum eundum fore, & in vnũ aliud transeundum, duoque facienda, atque vnà tecum aliud etiam faciẽdum? Iam verò neque entia quidem quando sunt facta numerata sunt: sed quot oporteat fieri iam constabat, videlicet quot potissimùm expediret. Omnis itaq; numerus entia præcedebat: at si antecedebat entia, numerus sanè non erat entia: sed profectò iam erat in ente, neque tamen entis D ipsius numerus erat, adhuc enim ens erat vnũ. Sed numeri vis ipsa subsistens, ens in plura diuisit, ac velut impulit ipsum ad multitudinem enitendam: nempe vel ipsius essẽtia, vel actus est numerus, atque ipsũ animal & intellectus numerus est. Forsan verò ens quidẽ numerus est vnitus, entia verò numerus explicatus, intellectus autẽ numerus in se agitatus, animal denique numerus cõprehendẽs. Quandoquidem & ens ab vno progenitum vt erat in eo, E oportet ipsum sic esse numerum: quamobrẽ species quoque ipsas tum vnitates tum numeros appellare consueuerunt: atq; hic essentialis est numerus. Alter verò qui monadicus dicitur, id est ex quibusdam vnitatibus cõgregatus, est quædam illius imago. Essentialis verò numerus patim quidem in speciebus inspicitur, easq; concreat: partim verò priusquẽ in ipso ente unaq; cũ ente viget, entiaq; præcedit. Quo quidẽ in numero entia firmamẽtũ habẽt, & fontem & radicẽ atq; principiũ: etenim en- F tis quoque ipsius vnum ipsum principium est, atq; in hoc est ens, alioquin protinus dissipabitur. Non tamen in ente fundatur vnum, alioquin iam vnum esset priusquá assequeretur vnum: atq; iam quod assequitur decadem, decas euaderet antequam decadem ipsam consequeretur.

Natura primi entis quum sit post vnum, necessariò est prima sui origine multiplex, id est, numerosa. Per hos ergo numeros ita fermè ens se habet ad entia, id est, ideas, sicut plerique tradunt, materiam per incboationes formarum secum genitas se ad formas habere.

Cap. X.

Esse verò numeros ante entia patet, quia si numerus ad entia deinceps iam posita consequatur, casu quodam contigerit numerosa distinctio entium atque ordo. Præterea sicut omnia per aliud entia, ad ipsum per se ens referuntur: sic quodlibet per aliud vnum ad ipsum reducitur per se vnum: ipsum verò per se vnum non potest esse sub ente, alioquin esset necessariò multiplex, scilicet ex natura entis & addita proprietate compositum. Non igitur ipsum foret per se simpliciter vnum. Ens igitur est sub vno, similiter entia sub numero disponuntur: nam & super numerũ qui est in entibus extat ipse per se existens ante entia numerus. Denique in ratione speciei vniuscuiusque formali necessariò includitur vnitas atque numerus. Vnitas inquam, quoniam in primo sui signo species indistincta per vnitatem est à seipsa, & distincta pariter à quolibet alio: numerus inquam, quoniam speccies communem in se naturam habet cum proprietate coniunctam. Hinc sanè cõijcimus, vnitatem atq; numerum omnes præcedere rerum species, quandoquidem formales omnium rationes in vnitate numeroq; consistunt.

CONSISTENS igitur ens in multitudine numerus euadit, quando tanquam multiplex excitatur & surgit, & quasi præparatio quædã & præfiguratio erat ad entia, vbi quodammodo vnitates locum habere videntur illis expositum, quæ in eis fundanda sunt. Atqui & nunc tantam dicit aliquis, volo equidem auri multitudinem, vel etiam reliquarum possessionum. Aurum sanè vnum quiddam est: ille verò vult non numerum quidem aurum facere, sed aurum potius facere numerum: & vtpote qui iam habet numerum, adhibere hunc auro studet, adeò vt auro contingat fieri tantum. Sin autem entia quidem numerum antecederent, numerus autem deinde in eis inspiceretur, dum eatenus natura numerans moueatur, quatenus numeranda multiplicantur, certè secundum contingentiam quandam tot vti que quot nunc sunt entia forent, neq; ex vllo proposito tot numero quot existunt. Si igitur tot sunt, non temerè profectò numerus tanquam illa præcedens, vt tot propriè sint, est causa; id est existente iam numero quæ facta sunt huius ipsius, vt tot sint conditionis euadunt: tum verò quodlibet quidem vnius est particeps, vt sit vnũ. Est aũt ens ab ente, quando & ens à seipso ens, vnum autem à sepiso similiter vnũ. Quod si quæ singulatim vnũ sunt, multa sunt simul vnũ, quod est in eis, est tanquã trinitas vnũ, atque omnia entia ita vnum: nõ sicut vnũ, quod secundum singularem perpenditur vnitatem, sed sicut vnum dicitur millenarius, aliusque quilibet numerus. Iam verò & qui res iam factas mille computat numerando, non ait res ex seipsis mille vel decies tãtum, velut sua quadã voce cognominari, quasi res ipsæ numeros suos colorum instar ostendant, sed ita censet, cogitatione videlicet tot sibi dictãte: nisi enim dictauerit, non cognoscet quanta sit multitudo. Quomodo igitur ait? Certè tãquam qui sciat enumerare. Id verò scit, si numerũ ipsum nouerit. Cognoscet autem si sit numerus. At verò naturam illam quot numero sit ignorare absurdum est, imò uerò penitus impossibile. Proinde siquis dixerit bona, vel quæ ex seipsis sunt talia, dicet, vel bonum de illis tanquam illorum accidens prædicabit: ac si prima dixerit, primam substantiam introducet. Sin autem afferet ea, quibus accidit bonũ, oportet extare boni naturam, vt & alijs possit accidere: vel causam ipsam, quæ & in alio faciat oportet existere: aut ipsum bonum, aut quod bonum genuit in propria natura consistere. Simili quadam conditione in ipso entium ordine, quicunq; dicit numerum velut decadẽ, is aut decadem ipsam nominat subsistentem: aut fortè si introduxerit illa, quibus contingit decas, iam ipsam decadem compelletur vicissim in seipsa locare, quę nihil aliud omnino nisi decas existat. Necessarium est igitur, si entia decadem dicat, vel ipsa esse ipsam decadem, vel certè super ipsa alteram consistere decadem, quæ profectò nihil aliud sit, quàm ipsa decas. Cõmuniter aũt quicquid de alio prædicatur, ab alio venit in illud, vel est actꝰ illiꝰ. Et quãdo tale est, vt nõ aliàs q̃deadsit, aliàs verò nõ adsit, sed cũ illo sit semp̃, si illud essẽtia est, essentia est & ipsum

A ἘΣΤΟ'Σ οὖν τὸ ὂν ἐν πλήθει ἀριθμὸς; ὅτι πολὺ μὲν ἠγείρετο, παρασκευὴ δὲ οἷον ἦν πρὸς τὰ ὄντα καὶ προτύπωσις, καὶ οἷον ἑνάδες τόπον ἔχουσαι, τοῖς ἐπ' αὐτὰς ἱδρυθησομένοις. καὶ γὰρ καὶ νῦν τοσοῦτον βούλομαι φησί πλῆθος χρυσοῦ ἢ οἰκιῶν. καὶ ἓν μὲν ὁ χρυσὸς, βούλεται δὲ οὐ τὸν ἀριθμὸν χρυσὸν ποιῆσαι, ἀλλὰ τὸν χρυσὸν ἀριθμόν. καὶ τὸν ἀριθμὸν ἤ-

B δη ἔχων ἐπιθεῖναι ζητεῖ τοῦτον, τῷ χρυσῷ. ὥστε συμβῆναι τῷ χρυσῷ τοσούτῳ γενέσθαι. εἰ δὲ τὰ ὄντα μὲν ἐγίνετο πρὸ ἀριθμοῦ, ὁ δ' ἀριθμὸς ἐπ' αὐτοῖς ἐπεθεωρεῖτο, τοσαῦτα κινηθείσης τῆς ἀριθμούσης φύσεως ὅσα τὰ ἀριθμητὰ, κατὰ συντυχίαν ἦν ἂν τοσαῦτα, καὶ οὐ κατὰ πρόθεσιν τοσαῦτα, ὅσα ἐστίν. εἰ οὖν μὴ εἰκῆ τοσαῦτα, ὁ ἀριθμὸς αἴτιος. προὼν τοῦ τοσαῦτα. τοῦτο δέ ἐστιν ἤδη ὄντος ἀριθμοῦ, μετέσχε τὰ γενόμενα τοῦ τοσαῦτα. καὶ ἕκαστον μὲν τοῦ ἓν μετέσχεν, ἵνα ἓν ᾖ. ἔστι δὲ ὂν παρὰ τοῦ ὄντος ἐπεὶ καὶ τὸ ὂν, παρ' αὐτοῦ ὄν: ἓν δὲ

D παρ' [αὐτοῦ ἕν]. ἕκαστόν τε ἕν, εἰ πολλὰ ὁμοῦ ἦν τὸ ἓν τὸ ἐπ' αὐτοῖς. ὡς τριὰς ἓν καὶ τὰ πάντα ὄντα οὕτως ἕν, οὐχ' ὡς τό ἓν τὸ κατὰ τὴν μονάδα: ἀλλ' ὡς ἓν ἡ μυριὰς, ἢ ἄλλός τις ἀριθμός. ἐπεὶ καὶ ὁ λέγων ἤδη πράγματα μύρια γενόμενα, εἰ εἶπε μύρια ὁ ἀριθμῶν, οὐ παρ' αὐτῶν φησι τὰ μύρια προφανεῖσθαι δεικνύντων ὥσπερ τά χρώματα αὐτῶν· ἀλλὰ τῆς διανοί-

E ας λεγούσης τοσαῦτα. εἰ γὰρ μὴ λέγοι, οὐκ ἂν εἰδείη ὅσον τὸ πλῆθος. πῶς οὖν ἐρεῖ; ἢ ἐπιστάμενος ἀριθμεῖν, τοῦτο δὲ εἰ ἀριθμὸν εἰδείη, εἰδείη δ' ἂν, εἰ εἴη ἀριθμός. ἀγνοεῖν δὲ τὴν φύσιν ἐκείνην ὅσα ἐστὶ τὸ πλῆθος, ἄτοπον: μᾶλλον δὲ, ἀδύνατον. ὥσπερ τοίνυν εἰ λέγει τὶς ἀγαθὰ ἢ τὰ παρ' αὐτῶν τοιαῦτα λέγοι, ἢ κατηγορεῖ τὸ ἀγαθὸν ὡς συμβεβηκὸς αὐτῶν. καὶ εἰ τὰ πρῶτα λέγει, ὑπόστασιν λέ-

F γει τὴν πρώτην. εἰ δὲ οἷς συμβέβηκε τὸ ἀγαθὸν δεῖ εἶναι φύσιν ἀγαθοῦ, ἵνα καὶ ἄλλοις συμβεβήκει. ἢ τὸ αἴτιον τὸ πεποιηκὸς, καὶ ἐν ἄλλῳ δεῖ εἶναι, ἢ αὐτὸ ἀγαθόν. ἢ γεγεννηκὸς τὸ ἀγαθὸν ἐν φύσει οἰκείᾳ, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν ὄντων ὁ λέγων ἀριθμὸν οἷον δεκάδα, ἢ αὐτὴν ὑφεστῶσαν δεκάδα ἂν λέγοι, ἢ οἷς συμβέβηκε δεκὰς λέγων αὐτὴν δεκάδα, ἀναγκάζοιτο

G αὐτὴν τίθεσθαι ἐφ' ἑαυτῆς. οὐκ ἄλλό τι ἢ δεκάδα οὖσαν. ἀνάγκη τοίνυν εἰ τὰ ὄντα δεκάδα λέγοι, ἢ αὐτὰ δεκάδα εἶναι, ἢ πρὸ αὐτῶν ἄλλην δεκάδα εἶναι, οὐκ ἄλλό τι ἢ αὐτὸ τοῦτο δεκάδα εἶναι, καθόλου τοίνυν δεικτέον ὅτι πᾶν ὅπερ ἂν κατ' ἄλλου κατηγορεῖται, παρ' ἄλλου ἐλήλυθεν εἰς ἐκεῖνο, ἢ ἐνέργειά ἐστιν ἐκείνου. καὶ εἰ τοιοῦτον οἷον μὴ ποτὲ μὲν παρεῖναι, ποτὲ δὲ μὴ παρεῖναι, ἀλλ' ἀεὶ

H μετ' ἐκείνου εἶναι. ἢ οὐσία ἐκεῖνο, οὐσία καὶ

αὐτὸ καὶ οὐ μᾶλλον ἐκεῖνο, ἢ αὐτὸ οὐσία. εἰ δὲ μὴ οὐσίαν δίδοίη. ἀλλ' οὖν τῶν ὄντων καὶ ὄν. καὶ εἰ μὲν δύναιτο τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο νοεῖσθαι ἄνευ τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἅμα μὲν εἶναι, οὐδὲν ἧττον ἐκείνῳ ὕστερον δὲ τῇ ἐπινοίᾳ τάττεσθαι παρ' ἡμῶν. εἰ δὲ μὴ παρ' ἐπινοεῖσθαι οἷόντε ἄνευ ἐκείνου, οἷον ἄνθρωπον ἄνευ τοῦ ἕν, ἢ οὐχ' ὕστερον αὐτοῦ, ἀλλὰ συνυπάρχον, ἢ πρότερον αὐτοῦ, ἵνα αὐτὸ δι' ἐκεῖνο ὑπάρχῃ. ἡμεῖς δὲ φαμὲν πρότερον τὸ ἓν καὶ τὸν ἀριθμόν.

A ipsum, neq; magis illud quàm ipsum essentia
est. Siquis autem esse essentiam nō concesserit,
saltem in quodam entium ordine & ens esse
cōcedet. Atqui & si res illa absq; actu suo pos-
sit intelligi, nihilominus cum illo simul exi-
stit, quamuis apud nos cogitatione quadam
illo posterius iudicetur. Si autem nequeat si-
ne illo excogitari, velut homo absq; eo, quod
est vnum, profectò vel non posterius ipso est,
sed simul existens, vel etiam prius est, quàm
B ipsum, vt ipsum per illud existat: nos autem
vnū prius esse fatemur, numerumq; similiter.

Quodcunq; ens perceperis, siue sensibile, siue quomodolibet intelligibile, uel ideam, de hoc singulatim prædicatur unum. Vnum ergo quum communiter sit in singulis, nulli penitus est addictum: imò & super unum, quod est in alio, id est ente, atque in eius opposito, idest multitudine entium, profectò unum extra aliud & multitudinem per se existit. *Cap. XI.*

Neque uerò hic de ipso uno, quod est primo ente superius, propriè loquimur, sed de uno quod in ente primo naturaliter uigens, ante entium idearumq; multitudinem suo quodam ordine regnat: in quo quidem uno sunt unitates omnes, atque ex eis numeri certi antecedentes ideas, & de ideis pariter prædicabiles: imò uerò hoc ipsum entis unum ipse pariter unitates existit. Natura igitur entis unitatibus his fœcunda quasi seminibus iam ideas parit numeris deinceps eas minoribus maioribúsue componens. Similiter & quæ ideis inferiora nascuntur, nisi enim certis numerorum proportionibus fœcunditas entis tum penes seipsam, tum extra progrediatur, aut nihil nascetur usquam, aut omnia temerè & inordinata contingent. Vt autem intelligas, quorum auctoritate circa numeros & unitatem Plotinus utatur, audi. Pythagoras ait, numerum esse extensionem, atque actum seminalium rationū in unitate regnātium. item numerus est inquit, primùm in diuina mente consistens, à quo & ex quo omnia componuntur, & permanent ordine quodam indissolubili inuicem distributa. Ippasus Pythagoricus ait: Numerus est exemplar fabricæ mundanæ primum, & instrumentum mundani fabri iudiciarium. Philolaus inquit: Numerus est imperiosa quædam & ex se progenita sempiternæ mundanorum perseuerantiæ continentia. Pythagorici aiunt: Vnitas est idipsum per quod entium quodlibet denominatur unū, atq; est ipsa unitas numeri partiumq; infimum, à qua uelut seminario radiceq; sempiterna rationes porportionesq; in utramq; partem infinitè procedunt: hic quidē multiplicando. inde iterum diuidendo. Item unitas est species specierum, omnes uidelicet numeros numerorumq; rationes in se continens.

ΑΛΛ' εἰ τὴν δεκάδα μηδὲν λέγοι εἶναί τις, ἢ ἑνάδας τοσαύτας. εἰ μὲν τὴν ἑνάδα συγχωρεῖ εἶναι, διὰ τί μίαν μὲν συγχωρήσει ἑνάδα εἶναι: τὰς δὲ δεκάδας, οὐκ ἔτι. ὡς γὰρ ἡ μία τὴν ὑπόστασιν ἔχει, διατί οὐ καὶ αἱ ἄλλαι. οὐ γὰρ δὴ συνεζεῦχθαι δεῖ ἑνί τινι τῶν ὄντων, τὴν μίαν ἑνάδα· οὕτω γὰρ οὐκ ἔτι ἕκαστον τῶν ἄλλων ἓν εἴη. ἀλλ' εἰ δὴ καὶ ἕκαστον τῶν ἄλλων ἓν εἶναι, κοινὸν τὸ ἕν. τοῦτο δὲ φύσις μία κατὰ πολλῶν κατηγορουμένη, ἣν λέγομεν καὶ πρὸ τοῦ ἐν πολλοῖς θεωρεῖσθαι, δεῖν καθ' αὑτὴν ὑπάρχειν. οὔσης δὲ ἑνάδος ἐν τούτῳ, καὶ πάλιν ἐν ἄλλῳ θεωρουμένης, εἰ μὲν κἀκείνη ὑπάρχει, οὐ μία μόνον ἑνὰς, τὴν ὑπόστασιν ἕξει. καὶ οὕτω πλῆθος ἔσται ἑνάδων. εἰ δ' ἐκείνην μόνην τὴν πρώτην, ἤτοι τῷ μάλιστα ὄντι συνοῦσαν, ἢ τῷ μάλιστα ἑνὶ πάντῃ. ἀλλ' εἰ μὲν τῷ μάλιστα ὄντι, ὁμωνύμως αὖ αἱ ἄλλαι ἑνάδες, καὶ οὐ συνταχθήσονται τῇ πρώτῃ. ἢ ὁ ἀριθμὸς, ἐξ ἀνομοίων μονάδων. καὶ διαφοραὶ τῶν μονάδων, καὶ καθόσον μονάδες. εἰ δὲ τῷ μάλιστα ἑνὶ τί αὖ δέοιτο τὸ μάλιστα ἓν, ἵνα ἓν ᾖ τῆς μονάδος ταύτης. εἰ δὴ ταῦτα ἀδύνατα ἀνάγκη ἓν εἶναι, οὐκ ἄλλό τι ὄν, ἢ ἓν ψιλόν. ἀπηρημωμένον τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ, πρὸ τοῦ ἕκαστον ἓν λεχθῆναι καὶ νοηθῆναι. εἰ οὖν τὸ ἓν ἄνευ τοῦ πράγματος τοῦ λεγομένου ἓν κἀκεῖ ἔσται, διατί οὐ καὶ ἄλλο ἓν ὑποστήσεται; καὶ

A DICET fortè quispiam decadem, idest
denarium, nihil aliud esse quàm tot vnitates.
Verùm si vnitatem esse concesserit, cúr nam
vnam quidem admittet vnitatem esse, ipsas
verò decem negabit? Sicut enim vna ipsa ha-
bere conceditur subsistentiā, cur non & aliæ?
Non enim coniugari oportet vni cuidam en-
tium vnā ipsam vnitatem: alioquin hoc pacto
nō amplius quodlibet aliorum foret vnum.
Imò si oportet & reliquorum quoduis vnum
B esse, nimirum vnum omnibus est cōmune. Id
autē est natura vna prædicata de multis, quā
& ante illud, quod multis inest, oportere dixi
mus existere per seipsam. Quum verò vnitas
in hoc sit, & in alio rursus inspiciatur, si modò
existit & illa, nōn vnica solùm vnitas subsiste-
re iudicabitur, atque ita erit numerus aliquis
vnitatū. Sin autem solam illā, quæ prima po-
nitur, subsistere aliquis arbitretur: aut certè
ei quod maximè ens est, coexistentem, aut ei
C omnino quod maximè vnum. Quod si maxi-
mè enti, certè reliquæ vnitates æquiuocè sic
appellabuntur: neque in eodem ordine cum
prima constituētur: aut sanè numerus ex vni-
tatibus dissimilibus congregabitur, vnitatūq;
ipsarum etiam, qua vnitates sunt, differentiæ
quędam erunt. Si autē maximè vni illam co-
pulari quis dixerit. cúr nā egeat, quod maxi-
mè vnū est, hac vnitate, vt sit vnū? Si ergo hęc
impossibilia sunt, necessariū est esse vnū: quod
D quidem nihil aliud sit præter nudum vnum,
essentia sua à quolibet segregatum, quodcunque singulatim vnum intelligatur atque dicatur. Si igitur vnum absque re illa quæ dicitur vnum, illic existit, cúr non & vnum aliud ibi subsistat? atq;

vnumquodque seorsum vnitates multæ, quę & multa vnum? Si autē natura deinceps quodammodo generet, imò verò genuerit, aut saltem non destiterit in vno eorum, quę genuit: ideoq; vnum quodammodo continuum fecerit, nimirum vbi circumscribit iam, & in progressu statim sistit gradū, minores numeros procreat. Si autem procedat longius, nō in alienis quidem, sed in ipsis propriè motionibus maiores instituit numeros: atque ita singulis numeris singulas multitudines & quodlibet entium prorsus accommodat, vtpote quæ rectè cognoscit, nisi vnumquodq; cum vnoquoq; numero congruat, vel nullo modo fore, vel exorbitans aliquid numeri rationisq; expers accidere.

χωρὶς μὲν ἕκαστον, πολλαὶ μονάδες. ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἕν, εἰ δ' ἐφ' ἑξῆς οἷον ἡ γεννῶ, ἡ φύσις, μᾶλλον δὲ γεννήσασα, ἢ οὐ στᾶσα καθ' ἓν ὧν ἐγέννα οἷον συνεχῆ ἕνα ποιοῦσα, περιγράψασα μὲν καὶ στᾶσα, θᾶττον ἐν τῇ προόδῳ τοὺς ἐλάττους ἀριθμοὺς ἀπογεννῆσαι, εἰς πλέον ἢ κινηθεῖσα, οὐκ ἐπ' ἄλλοις, ἀλλ' ἐν αὐταῖς ταῖς κινήσεσι, τοὺς μείζους ἀριθμοὺς ὑποστῆναι. καὶ οὕτω δὴ ἑκάστοις ἀριθμοῖς ἐφαρμόσαι τὰ πλήθη ἕκαστα. καὶ ἕκαστον τῶν ὄντων. εἰδυῖαν, ὡς εἰ μὴ ἐφαρμοσθείη ἕκαστον, ἀριθμῷ ἑκάστῳ. ἢ οὐδ' ἂν εἴη, ἢ ἄλλο τι ἂν παρεκβὰν εἴη ἀνάριθμον καὶ ἄλογον γεννημένον.

Ambigitur nunquid quod dicitur unum, sit res secundum se aliqua, an potius conceptio sola mentis circa rem aliquam facta. *Cap. XII.*

Est autem substantialis unius uera notio insita menti, per quam indicamus hoc esse magis, illum minus unum, rursusq; non unum.

SI QVIS autem ipsum quoque vnum & vnitatem subsistere neget, asserens nusquam esse vnum, quod non sit aliquid vnum: ideoq; affirmans quòd ipsum vnum dici solet, esse affectionem quādam animę erga quodlibet entium: primò quidem quídnam prohibebit, etiam quando dicit ens hoc ipsum affectionem quandam animæ nuncupare, ensq; ipsum nihil prorsus existere? Quòd si ens affirmet existere, quoniam subpungit, pulsatq; animum, imaginationemq; entis adducit: similiter & circa ipsum vnum pulsari quotidie animum, imaginationemq; subire videmus. Præterea quærendum est, nunquid affectionem notionemq; animæ tanquam vnum aut multitudinem videamus. Quinetiam quādo dicimus non vnum, tunc ex ipsa quidem re non habemus vnum. Dicimus enim non esse in illa re vnum. habemus igitur ipsi apud nos vnum. Quod sanè in animo est absque eo, quod vnū aliquid appellatur: tametsi obijciet aliquis habere nos vnum tāquam ab externis intelligentiam & figuram quandam accipientes, velut aliquem mentis ex reipsa conceptum. Qui enim eiusmodi conceptus introducentes, numerum atque vnum in eorum genere collocant, tales esse asserent subsistentias, siquid talium habeat subsistentiam, aduersum quos de rebus eiusmodi opportunè disserere licet: siquidem talem quādam velut posteriorem à rebus ipsis passionem vel notionem in nobis fieri dicant: quale sit quod dicitur hoc & aliquid, turba, celebritas, exercitus, multitudo. Etenim quemadmodū multitudo præter res illas, quæ multæ dicuntur, nihil existit: neq; rursum celebritas præter homines congregatos sacrisq; gaudentes: ita neq; vnum pręter rem vnam esse aliquid asserent, quando videlicet solum aliquid et ab alijs absolutum excogitantes, vnum ipsum asseueramus. Adducent præterea alia generis eiusdem multa, si cut dextrū ac sursū, horūq; opposita. Quid enim erit, vt ex eorū sententia loquar, in eo quod dextrū dicitur, ad subsistentiam pertinens, nisi id duntaxat, quòd hic quidem hoc in loco, ille verò in illo stat, aut sedet? Item in eo, quod sursum dicitur, idem accedere iudicabunt, scilicet hoc quidē positionem

A ἈΛΛ' εἰ καὶ τὸ ἓν καὶ τὴν μονάδα, μὴ ὑπόστασιν λέγοι ἔχειν, οὐδὲν γὰρ ἕν, ὃ μὴ τὶ ἕν. πάθημα δέ τι τῆς ψυχῆς πρὸς ἕκαστον τῶν ὄντων πρῶτον μὲν τί κωλύει καὶ ὅταν λέγῃ ὄν, πάθημα λέγειν εἶναι τῆς ψυχῆς, καὶ μηδὲν εἶναι ὄν. εἰ δ' ὅτι νύττει τοῦτο καὶ πλήθει. καὶ φαντασίαν περὶ ὄντος ποιεῖν, νυττομένην καὶ φαντασίαν λαμβάνουσαν τὴν ψυχήν, καὶ περὶ τὸ ἓν ὁρῶμεν. ἔπειτα πότερα, καὶ τὸ πάθημα καὶ B τὸ νόημα τῆς ψυχῆς ἕν, ἢ πλῆθος ὁρῶμεν. ἀλλ' ὅταν λέγωμεν μὴ ἕν, ἐκ μὲν τοῦ πράγματος αὐτοῦ, οὐκ ἔχομεν τὸ ἕν. φαμὲν γὰρ οὐκ εἶναι ἐν αὐτῷ τὸ ἕν. ἔχομεν ἄρα ἕν. καὶ ἔστιν ἐν ψυχῇ ἄνευ τοῦ τὶ ἕν. ἀλλ' ἔχομεν τὸ ἕν, ἐκ τῶν ἔξωθεν λαβόντες τινὰ νόησιν, καὶ τινα τύπον. οἷον ἐννόημα ἐκ τοῦ πράγματος· οἱ μὲν γὰρ τῶν λεC γομένων παρ' αὐτοῖς ἐννοημάτων, ἓν εἶδος τὸ τῶν ἀριθμῶν καὶ τοῦ ἑνὸς τιθέντες, ὑποστάσεις ἂν τοιαύτας τιθεῖεν, εἴ πέρ τι τῶν τοιούτων ἐν ὑποστάσει. πρὸς οὓς περὶ αὐτῶν κυρίως ἂν λέγοιτο. ἀλλ' οὖν εἰ τοιοῦτον οἷον ὕστερον ἀπὸ τῶν πραγμάτων λέγοιεν γεγονέναι ἐν ἡμῖν πάθημα ἢ νόημα, οἷον καὶ τὸ τοῦτο, καὶ τὸ τὶ, καὶ δὴ καὶ ὄχλον. καὶ ἑορτὴν, καὶ στρατὸν, καὶ πλῆθος. καὶ γὰρ ὥσD περ τὸ πλῆθος παρὰ τὰ πράγματα πολλὰ λεγόμενα οὐδέν ἐστιν· οὐδ' ἡ ἑορτὴ παρὰ τοὺς συναχθέντας καὶ εὐθυμουμένους ἐπὶ ἱεροῖς, οὕτως οὐδὲ τὸ ἓν μόνον τί καὶ ἀπηρημωμένην τῶν ἄλλων νοοῦντες, ὅταν λέγομεν ἕν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶναι οἷον καὶ δεξιὸν καὶ τὸ ἄνω. καὶ τὰ ἀντικείμενα τούτοις. τί γὰρ ἂν εἴη πρὸς ὑπόστασιν ἐπιδέξιου. ἢ ὅτι μὲν ὡδί, ὃ δ' ὡδὶ ἕστηκεν, ἢ κάθηται. καὶ δὴ καὶ ἐπὶ τοῦ ἄνω ὡσαύτως. τὸ μὲν τοιαύτην

θέσιν καὶ ἐν τούτῳ τοῦ παντὸς μᾶλλον, ὃ λέγομεν ἄνω· τὸ δὲ, εἰς τὸ λεγόμενον κάτω. πρὸς δὴ τὰ τοιαῦτα, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο λεκτέον. ὡς ὑπόστασίς τις τῶν εἰρημένων ἐν ἑκάστῳ τούτων. οὐ μέν τοι ἡ αὐτὴ ἐπὶ πάντων. οὔτε αὐτῶν πρὸς ἄλληλα, οὔτε πρὸς τὸ ἓν ἁπάντων. χωρὶς μέν τοι πρὸς ἕκαστον τῶν λεχθέντων ἐπιστατέον.

A positionem talem & in hac vniuersi parte potius, quod sursum nominare solemus, significare: illud autem habere se similiter ad deorsum. Aduersum hæc igitur in primis est afferendum, in horum quodlibet esse eorum quæ dicta sunt aliquam subsistentiam: non eandẽ tamen in omnibus, siue eorum inter se, siue ad ipsum cunctorum vnum. Seorsum tamen aduersus singula quæ dicta sunt, est insistendũ.

Quando dicitur homo unus, aliud ibi est homo, aliud unum, cuius participatione fit unus homo. Caput XIII.

Nam & unum de non homine pariter prædicatur atque de homine, & homo ita multitudido quædam est sicut & unus. Vnum ipsum de homine prædicatum non solùm negatiuum est, perinde ac si tantùm significet hunc hominem, & non alium: nam postquam percepisti hunc hominem reuera esse unum, statim iudicas non esse illic hominem alterum, qui etiam ipse in se sit unus. Præterea tam firma est unius ipsius natura, ut oppositum eius, id est multitudo nec existere poßit absq; uno, nec intelligi, imò & omnia quicquid sunt, unione consistunt: quasi unum ipsum maximè per se existat, omniumq; supremum: sine cuius participatione nulla in nobis oritur, & permanet cogitatio: itemq; cum unitatis participatione multitudo etiam discreta sit aliquid unum, & continua magis unum, resq; indiuidua maximè unum: certè unum ipsum propriam poßidet existentiam. Præterea Peripatetici confirmãt unum significare aliquid ipsummet sibi ipsi indiuisum penitus & indistans, atq; interim affirmatiuum esse, non negatiuũ. Huic enim significationi oppositum aiunt esse, uidelicet aliquid in se diuisum: in qua diuisione multitudo contingit unà cum priuatione: tum quia sic prior essentia desinit, tum etiam quia multitudine contingente negatiuè iam dicimus, neque hoc est istud, neque istud est illud. Quum igitur significatio uni opposita sit negatiua, sequitur, significationem unius affirmatiuam eße. Denique unum adeò affirmatiuum est, ut & ipsum ponat multitudinem, neque uicißim: & quemadmodum Auicenna probat in Metaphysicis, Vnum ab intellectu percipiatur, atque concipiatur antequam multa, quamuis imaginationi fortè aliter accidere poßit.

[* τὴν νόησιν] Τὸ δὴ ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου γενέσθαι * τὴν κίνησιν τοῦ ἑνὸς τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ ἐν αἰσθήσει ἀνθρώπου ὄντος, ἢ ἄλλου ὁτουοῦν ζώου, ἢ καὶ λίθου, πῶς ἂν εἴη εὔλογον ἄλλου μὲν ὄντος τοῦ φανέντος τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' οὐδὲ καὶ οὐ ταὐτοῦ ὄντος τοῦ ἕν. οὐ γὰρ ἂν καὶ ἐπὶ τοῦ μὴ ἀνθρώπου τὸ ἓν ἡ διάνοια κατηγορεῖ. ἔπειτα ὥσπερ ἐπὶ τοῦ δεξιοῦ καὶ τῶν τοιούτων, οὐ μάτην κινουμένη, ἀλλ' ὁρῶσα θέσιν διάφορον ἔλεγε τὸ ὡδὶ, οὑτωσὶ τι ἐνταῦθα ὁρῶσα, λέγει ἕν. οὐ γὰρ δὴ κενὸν πάθημα, καὶ ἐπὶ μηδενὶ τὸ ἓν λέγει. [* οὐ γὰρ διότι μόνον] * οὐ γὰρ δὴ ὅτι μόνον καὶ οὐκ ἄλλο· καὶ γὰρ ἐν τῷ καὶ οὐκ ἄλλο, ἄλλο ἓν λέγει. ἔπειτα τὸ ἄλλο καὶ τὸ ἕτερον, ὕστερον. μὴ γὰρ ἐρείσασα πρὸς ἕν, οὔτε ἄλλο ἐρεῖ ἡ διάνοια, οὔτε ἕτερον. τότε μόνον ὅταν λέγῃ, ἓν μόνον λέγει. ὥστε τὸ ἓν λέγει, πρὸ τοῦ μόνον. ἔπειτα τὸ λέγων πρὶν εἰπεῖν περὶ ἄλλου ἕν, ἐστὶν ἕν. καὶ περὶ οὗ λέγει πρὶν εἰπεῖν ἢ νοῆσαί τινα περὶ αὐτοῦ, ἐστὶν ἕν. ἢ γὰρ ἕν, ἢ πλείω ἑνὸς καὶ πολλά. καὶ εἰ πολλὰ ἀνάγκη προϋπάρχειν ἕν. ἐπεὶ καὶ ὅταν πλῆθος λέγῃ, πλείω ἑνὸς λέγει. καὶ στρατὸν, πολλοὺς ὡπλισμένους, καὶ εἰς ἓν συντεταγμένους νοεῖ. καὶ πλῆθος ὂν, οὐκ ἐᾷ πλῆθος εἶναι ἡ διάνοια, δηλοῦντος καὶ ἐνταῦθα ποιεῖ ἡ διδοῦσα τὸ ἕν, ὃ μὴ ἔχει τὸ πλῆθος. ἢ ὀξέως τὸ ἓν τὸ ἐκ τῆς τάξεως ἰδοῦσα, τὴν τοῦ πολλοῦ φύσιν συνήγαγεν εἰς ἕν. οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐνταῦθα τὸ

A PRINCIPIO quod aiunt à subiecto fieri notionem, vnius ipsius subiecti & hominis in sensu positi, vel cuiusuis animalis aut lapidis, quónam modo rationi consentaneum iudicabitur? Quippe quum aliud sit qui cernitur homo, aliud autem, neq; vllo modo idẽ sit ipsum vnum, alioquin ipsa ratio cogitandi nunquam vnum de non homine prædicaret. Præterea quemadmodũ circa dextrum atq; talia cogitatio non temerè incitata, sed differentem intuita situm, inquit hîc esse vel ibi: B ita & hac in re cùm aliquid inspexerit, enuntiat vnum: non enim vana quædã hæc passio est, neq; in re nulla vnum asserit. Neq; putandũ est, iccirco perpendere vnum, quia solùm hoc sit, neq; aliud quicquã: nam in eo ipso quod inquit, neq; aliud, interim aliud vnum dicit. Deinde hoc ipsum quod dicitur aliud & diuersum, posterius incidit. Nisi enim aniteretur ad vnum, neq; aliud, neque diuersũ C cogitatio diceret. Item quando hoc ipsum quod nominatur solũ pronuntiat, tunc vnũ solũ inquit. Quapropter dicit vnũ antequã solũ. Accedit ad hæc quòd ipse dicẽs prius quàm dicat de alio, vnum existit vnum, atque idipsum de quo loquitur, prius quàm dicat vel intelligat aliqua circa ipsum est similiter vnum. Aut enim vnum est, aut plura quàm vnum atque multa. Ac si multa sit, necessarium est antecedere vnum: siquidem & quando multitudinẽ inquit, plura vno pronũciat: & quan- D do exercitum multos ait, armatos in vnum ordinatos intelligit. Cogitatio sanè multitudinem non permittit multitudinem permanere: qua quidem in re patefacit vnius subsistentiã, dum non exhibet vnũ quod nullo modo habeat multitudo. vnũ nanq; quod resultat ex ordine, acutè admodum celeriterq; perspiciens, ipsã multi naturã redegit in vnũ. iã verò neq; hac quidẽ in re de

vno mentitur & fallitur: quemadmodum & in domo nobis occurrit quiddam ex multis lapidibus vnum, magis tamen in domo vnum quàm in exercitu. Si ergo vnum magis est in continuo, magisq; etiam in re prorsus indiuisibili: constat planè sic euenire, propterea quòd ipsum vnum natura quædam est, atque subsistit. Fieri enim nullo modo potest, vt in his quæ non sunt magis magisúe sit aliquid. Sed quemadmodum de vnoquoq; sensibilium, ac etiam de intelligibilib. substantiã prædicantes, principalius de intelligibilibus prædicamus, in ipso entium ordine hoc ipsũ quod dicitur, magis principaliusq; ponentes, atque ens magis in substantia etiam sensibili quàm in generibus alijs: sic & vnũ magis atque principalius, tum in ipsis sensibilibus differens secũdum magis, tum in ipsis intelligibilibus inspicientes, esse cõsideramus modis omnibus vnum, & ad ipsum vnũ deniq; cuncta referri. Quemadmodum verò essentia atq; esse nõ sensibile quicquã, sed intelligibile est, quamuis sensibile eorũ sit particeps: sic & vnũ circa sensibile quidem, secũdum participationem quandam consideratur: intelligibile tamen est, & cogitatio ipsum modo intelligibili percipit: in eoq; percipiendo ab alio intelligit aliud quod non videt. Præsciuit igitur: si verò præsciuit, igitur & existens hoc aliquid, quod idem est cum eo quod dicitur existens. Atqui & quãdo aliquid vnũ dicit, rursus dicit vnũ: sicut quando quosdam duos, & quando multos quosdam. Si igitur non licet intelligere quicquã absque vno vel duobus, vel alio quodam numero, non licet dicere non existere illud absque quo intelligere vel dicere aliquid non valemus. Impossibile enim est negare illud existere, quo non existente vel dicere vel intelligere nihil possumus: sed illud omnino quod vbique necessarium est ad omnem intelligentię sermonisq; generationem antecedere sermonẽ intelligentiamq; oportet. Sic enim ad horum generationem efficiendam assumi posse videtur. Quòd si & ad essentiæ cuiuslibet subsistentiam necessariò confert, nullũ enim est ens quod non sit & vnum, nimirum & ante essentiã extat, & gignit essentiã. Quãobrem & vnum ens dici solet, non autem ens quidem deinde vnum: nam in eo quod ens est, existit & vnum, ideoq; multa: vicissim verò in eo quod vnum non similiter ens existit, nisi fortè ipsius genituræ annuẽs sic effecerit ipsum. Proinde quod dici solet hoc, in re aliqua demonstranda non est vanum: nempe pro rei ipsius nomine dicit subsistentiam demonstratam, & præsentiam quandam, siue essentiam, siue aliud quicquam entium præ se ferat. Itaque quod dici solet hoc, non vanum aliquid nobis significat, neq; est duntaxat cogitationis affectio in re nusquã existente, sed rem subiectam præfert, perinde ac si proprium alicuius afferat nomen.

A ἓν ψεύδεται, ὥσπερ καὶ ἐπὶ οἰκίας τὸ ἐκ πολλῶν λίθων ἕν. μᾶλλον μέντοι, τὸ ἓν ἐπὶ οἰκίας. εἰ οὖν μᾶλλον ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς, καὶ μᾶλλον ἐπὶ τοῦ μὴ μεριστοῦ,* δῆλον ὅτι τοῦ ὄντος ἑνός τινος φύσεως καὶ ὑφεστώσης. οὐ γὰρ οἷόν τε ἐν τοῖς μὴ οὖσι τὸ μᾶλλον εἶναι. ἀλλ' ὥσπερ τὴν οὐσίαν κατηγοροῦντες καθ' ἑκάστου τῶν αἰσθητῶν, κατηγοροῦντες δὲ καὶ κατὰ τῶν νοητῶν, κυριώτερον, B κατὰ τῶν νοητῶν τὴν κατηγορίαν ποιούμεθα, ἐν τοῖς οὖσι τὸ μᾶλλον καὶ κυριώτερον τιθέντες. καὶ τὸ ὂν μᾶλλον ἐν οὐσίᾳ καὶ αἰσθητῇ, ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις γένεσιν. οὕτω καὶ τὸ ἓν μᾶλλον καὶ κυριώτερον,* ἔν τε τοῖς αἰσθητοῖς αὐτοῖς διάφορον κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς ὁρῶντες εἶναι, κατὰ πάντας τοὺς τρόπους εἰς ἀναφορὰν μέντοι ἑνὸς εἶναι φατέον. ὥσπερ δὲ ἡ οὐσία καὶ τὸ εἶναι νοητὸν καὶ οὐκ αἰσθητόν ἐστι, κἂν με- C τέχῃ τὸ αἰσθητὸν αὐτῶν, οὕτω καὶ τὸ ἕν, περὶ αἰσθητὸν μὲν ἂν κατὰ μετοχὴν θεωροῖτο. νοητὸν μέντοι καὶ νοητῶς, ἡ διάνοια αὐτὸ λαμβάνει. ὥστε* ἐπ' ἄλλον ἄλλο νοεῖ, ὃ οὐχ ὁρᾷ· προῄδει ἄρα. εἰ δὲ προῄδει ἄρα ὄν, τὸ δέ τι ταὐτὸν τῷ ὄν, καὶ ὅταν τι ἓν αὖ λέγῃ. ὥσπερ ὅταν τινὲς δύο. καὶ ὅταν τινὰς πολλούς, εἰ τοίνυν μή τέ τι νοῆσαι ἔστιν ἄνευ τοῦ ἕν, ἢ τοῦ δύο, ἤ τινος ἀριθμοῦ, πῶς οἷόν τε ἄνευ οὗ οὐχ οἷόν τε τι νοῆσαι, ἢ εἰ- D πεῖν, μὴ εἶναι. οὗ γὰρ μὴ ὄντος μηδ' ὁτιοῦν δύνασθαι νοῆσαι ἢ εἰπεῖν, λέγειν μὴ εἶναι, ἀδύνατον.* ἀλλ' οὗ χρεία πανταχοῦ, πρὸ παντὸς νοήματος ἢ λόγου, γένεσιν προϋπάρχειν δεῖ, καὶ λόγου καὶ* κινήσεως· οὕτω γὰρ ἂν πρὸς τὴν τούτων γένεσιν παραλαμβάνοιτο. εἰ δὲ καὶ εἰς οὐσίας ἑκάστης ὑπόστασιν, οὐδὲν γὰρ ὂν ὃ μὴ ἕν, καὶ πρὸ οὐσίας ἂν εἴη καὶ γεννῶν τὴν οὐσίαν. διὸ καὶ ἓν E ὄν, ἀλλ' οὐκ ὂν εἶτα ἕν, ἐν μὲν γὰρ τῷ ὄν, καὶ ἕν, πολλὰ ἂν εἴη. ἐν δὲ τῷ ἕν, οὐκ ἔνι τὸ ὄν. εἰ μὴ καὶ ποιήσειεν αὐτό, προσνεύσαν αὐτοῦ τῇ γενέσει. καὶ τὸ τοῦτο δέ, οὐ κενόν. ὑπόστασιν γὰρ δεικνυμένην λέγει ἀντὶ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, καὶ παρουσίαν τινά, οὐσίαν ἢ ἄλλο τι τῶν ὄντων. ὥστε τὸ τοῦτο, σημαίνοι ἄν, οὐ κενόν τι. οὐδ' ἔστιν πάθημα τῆς διανοί- F ας, ἐπὶ μηδενὶ ὄντι. ἀλλ' ἐστὶ πρᾶγμα ὑποκείμενον, ὥσπερ εἰ καὶ τὸ ἴδιον αὐτοῦ τινὸς ὄνομα λέγοι.

* δῆλον ὅτι ὄντος ἑνὸς
* ἔν τε τοῖς αἰσθητοῖς διάφορον
* ἐπ' ἄλλου
* ἀλλ' οὐ χρεία
* καὶ νοήσεως

Non est putandum ipsum quod dicitur unum, relationem quandam tantùm significare: non enim desinit esse unum, nisi per propriam passionem: & quoniam moles per accidentalem diuisionem ex uno fit duo, desinit quidem esse unum, non tamen desinit esse moles aut calor, quasi unitas ibi aliud quiddam sit quàm moles, aut calor atque similia. Cap. XIIII.

Signum quod primum ens prius quodãmodo unum existit quàm ens, inde sumitur quia singula prius amittunt unionem propriam essentialemq;, mox essentiam quasi unitas sit essentiæ columen. Est autem unitas in rebus quidem

dem incorporeis essentialis, in rebus verò corporeis accidentalis, atque in his quoque incorporeum quiddam est potius quàm corporeum, atque ita vnitatis tanquam naturæ cuiusdam præsentia quodlibet euadit vnum: sicut cuiuslibet qualitatis præsentia quale. Similiter quòd aliqua duo sint, non propriè causa est mutua propinquatio: nam & segregatio interdũ, id est, diuisio ad idem conferre videbitur: sed participatio duitatis, quæ & ipsa & quilibet numerus ita est species per se quædam, sicut qualitas atque quantitas: imò magis quàm continua quantitas quæ per numerum mensuratur. Sunt ergo sex numerorum gradus deinceps positi, primus in primo ente super ideas: Secundus ideis ingenitus: tertius in substantijs incorporeis: quartus in eiusmodi viribus: quintus in corporibus aptè connexis: sextus in corporibus quasi diuulsis.

ΠΡΟ'Σ δὲ τὰ κατὰ τὸ πρός τι λεχθέντα αὖ τις εὐλόγως λέγοι. ὡς οὐκ ἔστι τὸ ἓν τοιοῦτον οἷον ἄλλου παθόντος, αὐτὸ μηδὲν παθὸν, ἀπολωλεκέναι τὴν αὐτοῦ φύσιν. ἀλλὰ δεῖ εἰ μένει ἐκ τοῦ ἓν ἐκβῆναι, πεπονθέναι τὴν τοῦ ἑνὸς στέρησιν, εἰς δύο. ἢ πλείω διαιρεθέν. εἰ οὖν ὁ αὐτὸς ὄγκος διαιρεθεὶς, γίνεται δύο οὐκ ἀπολόμενος ὡς ὄγκος, δηλονότι παρὰ τὸ ὑποκείμενον ἦν ἐν αὐτῷ. προσὸν τὸ ἓν, ὃ ἀπέβαλε, τῆς αἱρέσεως αὐτὸ φθειράσης. ὃ δὴ, *ὅτε μὲν τῷ αὐτῷ πάρεστιν, *ὅτε δὲ ἀπογίνεται, πῶς οὐκ ἐν τοῖς οὖσι τάξωμεν ὅπου ἂν ᾖ. καὶ συμβεβηκέναι μὲν τούτοις, καθ' αὑτὸ δὲ εἶναι, ἔν τε τοῖς αἰσθητοῖς ὅταν φαίνηται, ἔν τε τοῖς νοητοῖς. τοῖς μὲν ὑστέροις, συμβεβηκὸς. ἐφ' ἑαυτοῦ δὲ, ἐν τοῖς νοητοῖς. τῷ πρώτῳ ὅταν ἕν. εἶτα ὄν. εἰ δέ τις λέγοι ὡς καὶ τὸ ἓν μηδὲν παθεῖν προσελθόντος ἄλλου αὐτῷ, οὐκ ἔτι ἓν, ἀλλὰ δύο ἔσται, οὐκ ὀρθῶς ἐρεῖ. οὐ γὰρ τὸ ἓν, ἐγένετο δύο, οὔτε ᾧ προσετέθη, οὔτε τὸ προστεθέν. ἀλλ' ἑκάτερον μένει ἓν, ὥσπερ ἦν. τὰ δὲ δύο κατηγορεῖται κατ' ἀμφοῖν. χωρὶς δὲ τὸ ἓν καθ' ἑκατέρου μένοντος, οὐκ οὖν τὰ δύο φύσει ἐν σχέσει, καὶ ἡ δυάς. ἀλλ' εἰ μὲν κατὰ τὴν σύνοδον καὶ τῷ συνόδῳ εἶναι ταὐτὸν τῷ δύο ποιεῖν, τάχ' ἂν ἦν ἡ τοιαύτη σχέσις, τὰ δύο καὶ ἡ δυάς. νῦν δὲ καὶ ἐν τῷ ἐναντίῳ πάθει θεωρεῖται πάλιν αὖ δυάς. σχισθέντος γὰρ ἑνός τινος, γίνεται δύο, οὐ τοίνυν οὔτε σύνοδος, οὔτε σχίσις τὰ δύο, ἵν' ἂν ᾖ σχέσις ὁ αὐτὸς δὲ λόγος, καὶ ἐπὶ παντὸς ἀριθμοῦ. ὅταν γὰρ σχέσις ᾖ ἡ γεννῶσά τι, ἀδύνατον τὴν ἐναντίαν τὸ αὐτὸ γεννᾶν. ὡς τοῦτο εἶναι τὸ πρᾶγμα τὴν σχέσιν. τί οὖν τὸ κύριον αἴτιον. ἓν μὲν εἶναι, τοῦ ἓν παρουσίᾳ. δύο δὲ, δυάδος. ὥσπερ καὶ λευκὸν λευκοῦ. καὶ καλὸν καλοῦ, καὶ δικαίου δίκαιον: ἢ οὐδὲ ταῦτα θετέον εἶναι, ἀλλὰ σχέσεις καὶ ἐν τούτοις αἰτιατέον. ὡς δίκαιον μὲν, διὰ τὴν πρὸς τάδε τοιάνδε σχέσιν· καλὸν δὲ, ὅτι οὕτω διατιθέμεθα, οὐδενὸς ὄντος ἐν αὐτῷ τῷ ὑποκειμένῳ, οἵου διαθεῖναι ἡμᾶς, οὐδ' ἥκοντος ἐπακτοῦ τῷ καὶ φαινομένῳ. ὅταν τοίνυν ἴδῃς τι ἓν ὃ λέγεις,

*ὅτε μὲν *ὅτε δὲ

A ADVERSVS illa verò quæ à quibusdã dicuntur vnum in quadam relatione ponentibus probabiliter respondere quis potest, ipsum quidem vnum non esse tale, vt patiente alio ipsum interea nihil passum è natura propria decidat: sed necessariũ est, si ex ipso quod vnum est, casurum sit, quandam vnius priuationem pati, in duo scilicet vel plura diuisum. Si ergo moles eadem diuisa fit duo, neque dispergitur interim, qua ratione moles est, constat planè præter subiectum in ea fuisse vnum B ibi præsens quod iam abiecit, partitione ipsum interimente. Iam verò quòd aliàs quidem idẽ ipsum adest, aliàs autem abit: quid nam prohibet quo minus vbicunque sit, in quodam entium ordine computemus? Asseramus & ijs accidisse: secundum verò seipsum esse, quando tum insensibilibus, tum intelligibilibus ipsis apparet, atque posterioribus quidem aduenit velut accidens: in seipso autem in ipsis intelli- C gibilibus esse censetur, præcipuè illorum primò, quandoquidem vnum primò, deinde ens existit. At si quis obiecerit, ipsum quoque vnũ, dum nihil propriè patitur, sed accedente ad ipsum alio quopiam, non vlterius vnum fore, sed duo, non rectè dicet: non enim ipsum vnũ factum est duo: neque illud cui aliquid est appositũ, neq; etiã quid est appositũ, sed vtrũque pmanet vnũ, sicut erat. Duo verò ipsa de ambobus prædicãtur, vnũ aũt seorsũ de vtroq; ma- D nẽte. Nõ igitur ipsa duo suapte natura in quadã habitudine & relatione cõsistunt, similiter ue dualitas. Verùm si secundum congressum quendam id contingat, & hoc ipsum quod est in congressu consistere, idem sit omnino atq; facere duo, forsitan eiusmodi habitudo ipsa duo est atque dualitas. Nunc autem in contraria insuper passione duitas rursus apparet, nẽpe vno quodam diuiso, duo fiunt. Quamobrẽ ipsa duo neq; cõgressus, neq; separatio quædã E sũt, vt ita dũtaxat sint habitudo. Eadẽ de omni numero ratio est: quando enim habitudo ipsa est quæ generat aliquid, impossibile est contrariam habitudinem idem prorsus efficere, adeò vt hæc ipsa res propriè sit habitudo. Quęnam igitur præcipua causa est? Profectò causa ob quam aliquid vnum est, ipsa vnius præsentia est, similiter ob quam duo præsentia duitatis: quemadmodum & albedinis album, pulchritudinis pulchrum, iustitiæ præsentia iustum. Alioquin neque hæc quidem existere dicenda erunt: sed in ijs quoque habitudines quædam pro causis asignandæ: velut iustum quidem ob talem quandam ad hæc vel illa habitudinem iustum esse putandum. Pulchrum verò, quoniam sic afficimur, quum tamẽ nihil sit in ipso subiecto, quod suapte natura sic nos afficiat: neq; etiã uelut aduentitiũ adsit ei quod occurrit vt pulchrũ. Quando igitur aliquid vides vnũ, quod & vnũ dicis,

omnino & magnũ quodamodo est & pulchrũ, & multis sic alijs modis affectũ. Sicut igitur magnum & magnitudo in eo est, dulceq; & amarum, & cæteræ qualitates, cur non ibi sit & vnum? Neque enim putandam est, qualitatem quidem, qualiscunq; sit, reuera omnem existere: quantitatem verò in ipso entium ordine nō existere. Neque rursus duntaxat continuam quantitatem, discretam verò nequaquam, præsertim quia continua quantitas discreta vtitur vt mensura. Quemadmodum igitur magnum aliquid est præsentia magnitudinis, sic & vnum vnius ipsius, & duo præsentia duitatis, cæteraq; similiter. Siquis autem curiosius inquirat, qua potissimùm conditione res vnum numerumq; participent, communis erit eiusmodi quæstio, cum participatione cæterarum specierum cōmuniter inquisita. Denique iudicandum est in rebus discretis aliter cōsiderari denarium intus videlicet existentē, aliter in cōtinuis, aliter quoq; in tot tātisq; viribus cōgregatis in vnũ. In ipsis tandem intelligibilibus aliter, ad quæ inde facilè peruentũ fuerit. Præterea ibi verissimos esse numeros, nō qui inspiciantur in alijs, sed qui in seipsis existant, velut ipsum denariũ, non dico quarundam intelligibilium rerum denarium, sed simpliciter ipsum.

A πάντως δήπου ἐστὶ καὶ μέγα καὶ καλόν. καὶ μυρία ἂν εἴη εἰπεῖν περὶ αὐτοῦ· ὡς οὖν τὸ μέγα καὶ μέγεθός ἐστιν ἐν αὐτῷ καὶ γλυκὺ καὶ πικρὸν, καὶ ἄλλαι ποιότητες, διὰ τί οὐχὶ καὶ τὸ ἕν. οὐ γὰρ δὴ ποιότης μὲν ἔσται πᾶσα ἥτις οὖν. ποσότης δὲ ἐν τοῖς οὖσιν οὐκ ἔσται, οὐδ᾽ ἡ ποσότης μὲν τὸ συνεχές. τὸ δὲ διωρισμένον οὐκ ἔσται. καίτοι μέτρῳ τὸ συνεχὲς χρῆται, τῷ διωρισμένῳ. ὡς B οὖν μέγα μεγέθους παρουσία, οὕτω καὶ ἕν, ἑνός. καὶ δύο, δυάδος. καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως. τὸ δὲ ζητεῖν πῶς μεταλαμβάνει, κοινὸν πρὸς πάντων τῶν εἰδῶν τὴν ζητουμένην μετάληψιν, φατέον δ᾽ ἐν μὲν τοῖς διῃρημένοις, ἄλλως θεωρεῖσθαι τὴν δεκάδα ἐνοῦσαν δεκάδα. ἐν δὲ τοῖς συνεχέσιν, ἄλλως· ἐν δὲ ταῖς πολλαῖς εἰ ἐν τοσαύταις δυνάμεσιν, ἄλλως. καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς ἤδη ἀναβεβηκέναι. ἔτι δὲ ἐκεῖ μηκέτι ἐν C ἄλλοις θεωρουμένους, ἀλλ᾽ αὐτοὺς ἐφ᾽ ἑαυτῶν ὄντας τοὺς ἀληθεστάτους ἀριθμοὺς εἶναι, αὐτὸ δεκάδα. οὐ δεκάδα τινων νοητῶν.

Mundus ille diuinus ideo perfectum animal est, quia uniuersum iam possidet numerũ animalium. Talem uerò animalium numerum habet, quoniam numerum ipsum simpliciter uniuersum habet. Illic igitur ipse simpliciter numerus, tum animalia omnia, tum perfectionem illius mundi præcedit.

Cap. XV.

Parit enim omniformes in se ideas, suo videlicet quodam motu: motu inquam numeroso, alioquin varia minimè generaret: nempe ens ipsum in se concipit entia, seipsum duntaxat in ea multiplicando. Quum verò non multiplicet seipsum, nisi uirtute numeri, meritò illic entia numerus antecedit, sicut vnum est ente superius. Denique quemadmodũ Luna supernè quidem vniformi lumine Solem suspicit, subter verò difformi lumine difformia generat: sic ens primum vnitate sua tanquam vertice ipsum simpliciter vnum aspicit, numero autem mox comitante, entia numerosa, speciesq; profert.

SED iterum ab initio post hęc iam dicta dicamus, illud simul vniuersũ verumq; ens esse tum ens ipsum, tum intellectũ, tum animal absolutũ, simulq; animalia cuncta. Cuiusquidē vnitatem vniuersũ hoc mundanũ animal vnitate sua pro viribus imitatur. Pro viribus inquā, quoniā sensibilis huius natura ab illo vno discessit, siquidē sensibilis fore debuit. Oportet præterea supernum illud esse numerum vniuersum: nisi enim perfectus foret numerus, defectum alicuius numeri pati posset, atq; nisi numerus vniuersus animalium esset in eo, non esset animal penitus absolutum. Est itaq; numerus ante omne animal, & ante animal vniuersum. Homo sanè in mũdo intelligibili cęteraq; animalia insunt qua sunt animalia: et rursus qua illud est animal vniuersum. nam & qui apud nos est homo, pars est vniuersi, qua ratione animal, est vniuersum: similiterq; vnũquodque qua animal est, illic existit in animali. In intellectu autē quatenus intellectus, sunt intellectus oēs singulatim velut partes, quorũ est etiā numer⁹: neq; igitur in mēte primò numerus est. Quatenus autem est in mente, ita & tot censetur, sicut quotq; actus ibi sunt mētis:

A ΠΑ΄ΛΙΝ γὰρ ἐξ ἀρχῆς τούτων ἤδη λεχθέντων λέγωμεν. τὸ μὲν ξύμπαν ὂν τὸ ἀληθινὸν ἐκεῖνο καὶ ὂν εἶναι, καὶ νοῦν. καὶ ζῶον τέλεον εἶναι. ὁμοῦ δὴ πάντα ζῶα εἶναι, οὗ δὴ τὸ ἓν ἑνὶ ὡς ἦν * αὐτῷ δυνατὸν, μεμίμηται καὶ τόδε τὸ ζῶον τὸ πᾶν. ἔφυγε γὰρ ἡ τοῦ αἰσθητοῦ φύσις τὸ ἐκεῖ ἕν, εἴπερ καὶ ἔμελλεν αἰσθητὸν εἶναι. ἀριθμὸν δὴ δεῖ αὐτὸν εἶναι σύμπαντα. εἰ γὰρ μὴ τέλεος B εἴη, ἐλλείπει ἂν, ἀριθμῷ τινι. καὶ εἰ μὴ πᾶς ἀριθμὸς * ζῶον ἐν αὐτῷ εἴη, παντελὲς ζῶον οὐκ ἂν εἴη. ἔστιν οὖν ὁ ἀριθμὸς πρὸ ζώου παντὸς, καὶ τοῦ παντελοῦς ζώου. ὁ μὲν δὴ ἄνθρωπος, ἐν τῷ νοητῷ καὶ τὰ ἄλλα ζῶα, καθό ἐστι. καὶ ᾗ ζῶον παντελές ἐστιν ἐκεῖνο. καὶ γὰρ καὶ ὁ ἐνταῦθα ἄνθρωπος ᾗ ζῶον ὂν πᾶν μέρος C αὐτοῦ, καὶ ἕκαστον ᾗ ζῶον ἐκεῖ, ἐν ζώῳ ἐστιν. ἐν δὲ τῷ νῷ καθόσον νοῦς, ὡς μὲν μέρη, ὡς νοῖ πάντες καθέκαστον. ἀριθμὸς δὲ καὶ τούτων. οὐ τοίνυν * οὐδ᾽ ἐν νῷ ἀριθμὸς πρῶτος. * ὡς οὐδ᾽ ἐν νῷ, ὅσα νοῦ ἐνέργειαι. καὶ ὡς νοῦ, δικαιοσύνη

* αὐτὸ
* ζώων
* οὐδὲ νῷ
* ὡς δ᾽ ἐν νῷ

καὶ σωφροσύνη, καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταὶ καὶ ἐπιστήμη καὶ ὅσα νοῦς ἔχων. νοῦς ἐστιν ὄντως. πῶς οὖν οὐκ ἐν ἄλλῳ ἡ ἐπιστήμη. ἢ ὅτι ἐστὶ ταὐτὸν καὶ ὁμοῦ, ὁ ἐπιστήμων. τὸ ἐπιστητὸν, ἡ ἐπιστήμη. καὶ τὰ ἄλλα ὡσαύτως. διὸ καὶ πρώτως ἕκαστον, καὶ οὐ συμβεβηκὸς ἡ δικαιοσύνη. ψυχῇ δὲ καθόσον ψυχὴ συμβεβηκὸς, ἡ δικαιοσύνη. δυνάμει γὰρ μᾶλλον ταῦτα. ἐνεργείᾳ δὲ, ὅταν πρὸς νοῦν καὶ συνῇ. μετὰ δὲ τοῦτο, ἤδη τὸ ὂν, καὶ ἐν τούτῳ ὁ ἀριθμὸς, μεθ᾽ οὗ τὰ ὄντα γεννᾷ, κινούμενον κατ᾽ ἀριθμόν.* προθησάμενον τοὺς ἀριθμοὺς τῆς ὑποστάσεως αὐτῶν. ὥσπερ καὶ αὐτὸ τὸ ἓν, συνάπτον αὐτὸ τὸ ὂν, πρὸς τὸ πρῶτον. οἱ δ᾽ ἀριθμοὶ, οὐκέτι τὰ ἄλλα πρὸς τὸ πρῶτον. ἀρκεῖ γὰρ τὸ ὂν συνημμένον. τὸ δὲ ὂν γενόμενον ἀριθμὸν, συνάπτει τὰ ὄντα πρὸς αὐτό. σχίζεται γὰρ, οὐ καθὸ ἓν, ἀλλὰ μένει τὸ ἓν αὐτοῦ. σχιζόμενον δὲ κατὰ τὴν αὐτοῦ φύσιν εἰς ὅσα ἠθέλησεν, εἶδεν εἰς ὅσα καὶ τὸν ἀριθμὸν ἐγέννησεν. ἐν αὐτῷ ἄρα ὄντα. ταῖς γὰρ δυνάμεσι τοῦ ἀριθμοῦ ἐσχίσθη. καὶ τοσαῦτα ἐγέννησεν, ὅσα ἦν ὁ ἀριθμός. ἀρχὴ οὖν καὶ πηγὴ ὑποστάσεως τοῖς οὖσιν, ὁ ἀριθμὸς ὁ πρῶτος, καὶ ἀληθής. διὸ καὶ ἐνταῦθα μετ᾽ ἀριθμῶν ἡ γένεσις ἑκάστοις. κἂν ἄλλον ἀριθμὸν λάβῃ τις, ἢ ἄλλο γεννᾷ, ἢ γίνεται οὐδέν. καὶ οὗτοι μὲν πρῶτοι ἀριθμοὶ, ὡς ἀριθμητοί. οἱ δ᾽ ἐν τοῖς ἄλλοις, ἤδη ἀμφότερα ἔχουσιν. ἡ μὲν παρὰ τούτων, ἀριθμητοὶ, ᾗ δὲ κατὰ τούτους τὰ ἄλλα μετροῦσι, καὶ ἀριθμοῦντες τοὺς ἀριθμοὺς καὶ τὰ ἀριθμητά. τίνι γὰρ, δέκα ἂν λέγοιεν, ἢ τοῖς παρ᾽ αὐτοῖς ἀριθμοῖς;

* προστησάμενον

A & tanquam mentis iustitia illic est atque temperantia, cæteræque virtutes: item scientia & quodcunq; intellectus possidens, reuera intellectus esse censetur. Verũ si scientia est in eo, quid nã prohibet scientiam in alio potius quàm in seipsa cõsistere? Prohibet certè, quia sciens illic, scitumq;, & scientia idem simul existunt, cæteraq; similiter. Quamobrem vnumquodq; primò illic existit: neque accidens est ibi iustitia: quamuis animæ, qua ratione anima est, sit B accidens: nam in potentia potius in anima hęc esse videntur: in actu denique, quando ad intellectum surgit, habitatque cum illo. Præter hoc autem ipsum iam ens existit, numerusque in eo cum quo entia generat, agitatum videlicet secundum numerum: atque ita numeros existentiæ entium anteponens, ad eamq; accommodãs. Quemadmodum & ipsius vnum eiusdẽ existẽtiæ est præfectũ, ens ipsum copulãs ad ipsum primũ: numeri verò ad primũ alia non cõiungũt. sufficit enim ad hoc ens ipsũ ipsi vni C prorsus annexum: ens autem euadens numerus secum ipso conciliat entia. Diuiditur enim non quatenus existit vnum, sed permanet ipsum ipsius vnum. Diuisum verò suapte natura in quot vtique voluisset, animaduertit in quot prorsus diuideretur, numerumq; genuit in ipso igitur existentem: viribus nanq; numeri diuisum est, totq; genuit quot ipse numerus erat. Principium igitur fonsq; existendi entibus omnibus numerus ipse est primus & verus. D Quapropter & hoc in mundo singulorum generatio certis numeris agitur, ac si alius numerus assumatur, aut gignitur aliud, aut nihil penitus generatur: atq; ij quidem primi numeri sunt tanquam numerabiles. Qui verò sunt in alijs, iam vtraq; habent: qua enim ratione sunt ab his, numerabiles sunt: qua verò præter eos existentes secundum eos agunt, alia metiuntur, tum numeros, tum numerabilia numerãtes. Quo enim potissimum decem dicere queant, nisi numeris penes se existentibus?

Quando homines fortè decurrentes numeras, numerum ipse nouum penes te facis in genere quantitatis. Quando verò decem homines ad idem ordinatos in choro consideras, præter denarium tuum, & est in eis denarius ordinatus in genere quantitatis, sed numerus partium in re qualibet naturaliũ essentialis est, & naturaliter in substantiæ genere collocatus. *Caput XVI.*

Essentialis quoque numerus est in anima, ex pluribus videlicet suapte natura harmonicè constituta, essentialis in mente diuina numerus, tum idearum inter se serie certa dispositarum, tum etiam partium in quauis idea suarum, tum denique super ideas numerus ipse simpliciter.

ΤΟΎΤΟΥΣ δὴ οὓς φαμὲν πρώτους ἀριθμοὺς καὶ ἀληθεῖς, * ποῦ αὖτις φαίη. θείητε καὶ εἰς τί γένος τῶν ὄντων; ἐν μὲν τῷ ποσῷ γὰρ, δοκοῦσιν εἶναι παρὰ πᾶσιν. καὶ δὴ καὶ ποσοῦ μνήμην. ἐν τῶν πρόσθεν ἐποιεῖσθε ἀξιοῦντες ὁμοίως ἐν τῷ συνεχεῖ καὶ τὸ διωρισμένον ἐν τοῖς οὖσι τιθέναι. πάλιν τε αὖ λέγετε ὡς πρώτων ὄντων, οὗτοι εἰσὶν ἀριθμοί. ἄλλους τε αὖ ἀριθμοὺς παρ᾽ ἐκείνων εἶναι λέγετε ἀριθμοῦντας. πῶς οὖν ταῦτα διατάττεσθε, λέγετε ἡμῖν. ἔχει γὰρ πολλὴν* ἀπειρίαν. ἐπεὶ καὶ τὸ ἓν τὸ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς, πότερα ποσόν τι, ἢ πολλάκις μὲν τὸ ἓν ποσὸν, αὐτὸ δὲ μόνον ἀρχὴ ποσοῦ, καὶ οὐ ποσόν.

* ποῦ τίς ἂν φαίη.

* ἀπορίαν

A PERCONTABITVR nos aliquis fortè deinceps hunc in modum: Numeros istos quos primos nominatis & veros, vbinam ponitis? Et in quo potissimum rerum genere collocatis? Apud omnes sanè in genere quantitatis esse uidentur. Vos etiam in superioribus mentionem de quantitate fecistis, existimantes sicut continuam, ita quoq; discretã quantitatẽ in ipso entium ordine statuendam. Sed rursus affertis numeros istos enitiũ esse primorũ, vel B etiã super illa, aliosq; iterũ numeros præter illos esse dicitis, numerãtes. Quonã igitur modo talia disponatis, nobis precor exponite: plurima enim ex hac opinione dubitatio nascitur: quãdoquidẽ & vnũ quod reb. sensibilib. inest, in controuersiam uenit, vtrũ sit quantum aliquid: an potius si vnum sæpius assumatur, sit quantum. Sin autem excipiatur solum, tunc non quantum quicquam, sed quantitatis initium.

Rursus ubi est principiũ quantitatis, utrũ cognatum sit vel alienum? Hęc itaq; omnia explanare nobis iure debetis. Tractãdum igitur nobis his de rebus hinc forsan exordientibus. Quando sane? At primùm in materia hoc sensibili pertractandum.] Quando inquã, alium unà cum alio accipiens duo dicis, velut canem & hominem, vel etiam duos homines, aut plures, ceu decem computans, hominumq; denarium dicens, hic numerus non est substantia, neque etiam ut rebus sensibilibus inest, sed purè quantitas. Iam verò tu partiens secundum unum, faciensq; huius denarij singulas unitates, principium efficis quantitatis: unus enim ex ipso decẽ numero, non est ipsum per se unũ. Quando verò hominem ipsum in seipso numerum quendam dicis ceu binarium, animal atq; rationale, non unus amplius modus hic observatur: sed quatenus discurris & numeras, quãtum aliquid efficis. Qua verò ratione subiecta sunt duo, & utrumque unum, siquidem unum utrumque complet essentiam, & in ambobus est unitas, numerum alium essentialemq; pronuncias: atque hic binarius non posterius incidit, neque solùm quantitatem quandam significat extra rẽ ipsam, sed quod est in essentia, continetq; ipsam rei naturam. Non tu hic efficis numerum discurrendo, dum res per se existentes prosequeris, quæ quidem tuo numerandi actu non procreantur. Quid enim accedat alteri homini ad essentiam, quãdo cum alio quopiam numeratur? Non enim ibi est unitas aliqua qualis in choro, sed iste denarius hominum in te duntaxat enumerante existere poterit: in ipsis verò decem quos numeras, siquidẽ nullo ordine conciliantur in unum: neq; denarius quidem esse dicetur, sed decem ipse facis, numerans videlicet, & quantum reddens hunc ibi denarium. at in ipso choro atq; exercitu & aliquid extra te, præter id quod existit in te. Sed quonam modo in te? Forsan ipse numerus tibi ante numerandi actum insitus se aliter habet. Numerus autem resultãs ex eo quod apparet extrinsecus, ad illum qui est in te, actus est vel illorum, vel secundum illos, dum tu videlicet simul numeras & procreas numerum, atq; in hoc ipso actu existentiam efficis quantitatis: quemadmodum in gradiendo motionis cuiusdam efficis existẽtiam. Quo igitur modo qui nobis est insitus, se aliter habet? Est ipse profectò nostræ essentiæ numerus, quam Plato inquit esse numeri harmonięq; participẽ, rursũsq; numerum harmoniamq; existere. Inquit itaq; aliquis neq; corpus esse, neq; magnitudinem, ideoq; animam esse numerum, siquidem sit essentia, corporis quidẽ numerus essentia est, ut corpus: numerus autem animæ essentiæ quædam est, ut animæ sunt. Iam verò in ipso prorsus intelligibili mundo, si ipsum ibi animal plura quædam est, velut trinitas aliqua, hæc ipsa trinitas quæ est in animali, essentialis existit. Trinitas autẽ quę nõdũ est animalis, sed omnino trinitas in ente, principiũ est essentia. Si aũt illic enumeres animal & pulchrũ, utrũq; sanè est unũ: tu verò penes te cõcipis numerũ, agisq; quãtitatẽ atq; binariũ. Verũtamẽ si virtutẽ dixeris quędã quatuor, certè quaternarius quidã est, velut partes

A καὶ πόπερ ἀρχὴ οὖσα συγγενὲς ἢ ἀλλότριον. ταῦτα ἡμῖν πάντα, δίκαιοι διασαφεῖν ἐστὲ. λεκτέον οὖν ἀρξαμένοις ἐνταῦθα περὶ τούτων ὡς ὅταν μὲν πρῶτον δ' ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν ποιητέον τὸν λόγον ὅταν τοίνυν ἄλλο μετ' ἄλλου λαβὼν εἴποις δύο, οἷον κύνα καὶ ἄνθρωπον. ἢ καὶ ἀνθρώπους δύο, ἢ πλείους δέκα εἰπὼν. καὶ ἀνθρώπων δεκάδα, ὁ ἀριθμὸς οὗτος οὐκ οὐσία B οὐδ' ὡς ἐν αἰσθητοῖς. πῶς ὁ ἀριθμὸς, ὁ μὲν οὐσιώδης, ὁ δὲ ποσώδης. ἀλλὰ καθαρῶς. ποσὸν, καὶ μερίζον καθ' ἕνα. καὶ τῆς δεκάδος ταύτης μέρη ποιῶν τὰ ἕνα, ἀρχὴν ποιεῖς. καὶ τίθεσαι ποσοῦ. εἷς γὰρ τῶν δέκα, οὐχ ἓν καθ' αὑτό. ὅταν δὲ τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν ἐφ' ἑαυτοῦ λέγῃς ἀριθμόν τινα οἷον δυάδα, ζῶον καὶ λογικὸν, οὐχ εἷς ἔτι ὁ τρόπος ἐνταῦθα. ἀλλ' ᾗ μὲν διεξοδεύεις C καὶ ἀριθμεῖς, ποσόν τι ποιεῖς, ᾗ δὲ τὰ ὑποκείμενά ἐστι δύο καὶ ἑκάτερον ἓν, εἰ τὸ ἓν ἑκάτερον, συμπληροῦ τὴν οὐσίαν, καὶ ἡ ἑνότης ἐν ἑκατέρῳ, ἀριθμὸν ἄλλον καὶ οὐσιώδη λέγεις. καὶ ἡ δυὰς αὕτη οὐχ ὕστερον, οὐδὲ ὅσον λέγει μόνον ἔξωθεν τοῦ πράγματος, ἀλλὰ τὸ ἐν τῇ οὐσίᾳ. καὶ συνέχον, τὴν τοῦ πράγματος φύσιν. οὐ γὰρ ποιεῖς ἀριθμὸν σὺ ἐνταῦθα. ἐν δ' ἐξόδῳ *ποιῶν πράγματα καθ' ἑαυτὰ ὄντα. οὐδὲ συνισταμέ- D να ἐν τῷ ἀριθμεῖσθαι. τί γὰρ ἂν γένοιτο εἰς οὐσίαν ἄλλῳ ἀνθρώπῳ, μετ' ἄλλου ἀριθμουμένῳ. οὐδὲ γάρ τις ἑνὰς ὥσπερ ἐν χορῷ. ἀλλ' ἡ δεκὰς αὕτη τῶν ἀνθρώπων, ἐν σοὶ τῷ ἀριθμοῦντι τὴν ὑπόστασιν ἂν ἔχοι. ἐν δὲ τοῖς δέκα οὓς ἀριθμεῖς μὴ συντεταγμένοις εἰς ἓν, οὐδὲ δεκὰς ἂν λέγοιτο. ἀλλὰ δέκα σὺ ποιεῖς ἀριθμῶν. *καὶ ποσὸν τοῦτο τὸ δέκα. ἐν δὲ τῷ χορῷ, καὶ ἐστί τι ἔξω, E καὶ ἐν τῷ στρατῷ, πῶς δ' ἐν σοὶ ἢ ὁ μὲν, πρὸ τοῦ ἀριθμεῖν ἐγκείμενος, ἄλλως, ὁ δ' ἐκ τοῦ φανῆναι ἔξωθεν πρὸς τὸν ἐν σοὶ. ἐνέργεια ἢ ἐκείνων, ἢ κατ' ἐκείνους, ἀριθμοῦντος ἅμα, καὶ ἀριθμὸν γεννῶντος, καὶ ἐν τῇ ἐνεργείᾳ ὑπόστασιν ποιοῦντος ποσοῦ. ὥσπερ καὶ ἐν τῷ βαδίζειν, ὑπόστασιν τινὸς κινήσεως. πῶς οὖν ἄλλως ὁ ἐν ἡμῖν. ἢ ὁ τῆς οὐσίας ἡμῶν. *μετέχουσαν φύσιν ἀριθμοῦ καὶ ἁρμονίας· καὶ ἀριθμὸς αὖ καὶ ἁρ- F μονία, οὔτε γὰρ σῶμα φησί τις, οὔτε μέγεθος. ἀριθμὸς ἄρα ἡ ψυχὴ, εἴπερ οὐσία. ὁ μὲν δὴ τοῦ σώματος ἀριθμὸς, οὐσία ὡς σῶμα. ὁ δὲ τῆς ψυχῆς, οὐσίαι ὡς ψυχαί. καὶ δὴ ὅλως ἐπὶ τῶν νοητῶν εἰ ἔστι τὸ ἐκεῖ ζῶον αὐτὸ πλείω, οἷον τριάς, αὕτη ἡ τριὰς οὐσιώδης ἡ ἐν τῷ ζώῳ. ἡ δὲ τριὰς ἡ μήπω ζώου, ἀλλ' ὅλως τριὰς ἐν τῷ ὄντι, ἀρχὴ οὐσίας. εἰ δ' ἀριθμεῖς ζῶον καὶ καλὸν, ἑκάτερον μὲν ἕν. σὺ δὲ γεννᾷς ἀριθμὸν ἐν σοὶ. G καὶ ἐνεργεῖς ποσὸν, καὶ δυάδα. εἰ μέντοι ἀρετὴν τέτταρα λέγεις, καὶ τετράς ἐστί τις, οἷον

Marginal notes: * ἰσιῶν; * καὶ ποσῶν τοῦ το δέκα; * ὁ πρὸ μὲν το δέκα; * μετέχων φησιν

τὰ μέρη αὐτῆς εἰς ἕν. καὶ ἑνάδα τετράδα, οἷον τὸ ὑποκείμενον: καὶ σὺ τετράδα ἐφαρμόττεις τὴν ἐν σοί.

A partes virtutis conferentes ad vnum: licetque dicere vnitatem quaternarium, velut subiectũ aliquod: tu verò illi quaternarium qui in te est accommodas.

Corpora quidem in dimensiones, hæ verò in numeros resoluuntur. In primo igitur exemplari numeri quidem dimensiones, hæ autem corpora antecedunt. Cap. XVII.

Profectò ante corpus naturale est ipsum simpliciter corpus: igitur & principia huius ante illius principia sunt. Dimensiones igitur quæ sunt termini corporis: item numeri qui dimensionum mensuræ sunt, ante propria rerum naturalium principia cogitantur: quapropter & sine materia sensibili cognoscuntur. Corpus profectò neque per materiam, neque per qualitatem propriè corpus est, sed quantitatem: nisi enim hæc accesserit, vtraque est incorporea. Numeri igitur quum quantitatis principia sint, probabiliter à Pythagoricis initia corporum appellantur: habent enim principiorum proprietatem: siquidem primis minimisq; sunt differentijs constituti, & à simplicissima mox vnitate procedunt. Quæ quidem situm liberè supereminens antecedit punctum situi consignatum: imò & ipsa, super essentialis unitas omnem præcedit essentiam specie designatam. Sunt in diuinis certè figurarum ideæ, per quas & mundi sphæris & unicuiq; speciei determinatæ figuræ sunt. Illic autem dimensio vel figura non aliter quàm destinatione quadam intelligentiæ terminatur. Linea illic hac tantùm ratione dicitur infinita, quoniam idealis lineæ ratio nullum habet terminum quantitatis, alioquin non æquè cum lineis quibuslibet maioribus minoribúsue congrueret. Essentia prima in primis consideratur uiua, deinde intellectualis agnoscitur: sed quum primùm intellectualis est, simul etiã viuens intellectuale, vel intellectuale animal definitur: numeri & figuræ prius illic inuoluta, mox cum intellectuali illic animali pariter euoluuntur.

Ὁ ΔΕ λεγόμενος ἄπειρος ἀριθμὸς, πῶς. πέρας γὰρ οὗτοι αὐτῷ διδόασιν οἱ λόγοι. ἢ καὶ ὀρθῶς, εἴπερ ἔσται ἀριθμὸς, τὸ γὰρ ἄπειρον, μάχεται τῷ ἀριθμῷ. διατί οὖν λέγομεν ἄπειρος ὁ ἀριθμός. ἆρ' οὖν ὥσπερ ἄπειρον λέγομεν γραμμήν; λέγομεν δὲ γραμμὴν ἄπειρον, οὐχ' ὅτι ἐστί τις τοιαύτη. ἀλλ' ὅτι ἔξεστιν ἐπὶ τὴν μεγίστην οἷον τοῦ παντὸς ἐπινοῆσαι μείζω. οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ ἀριθμοῦ. γνωσθέντος γὰρ ὅσος ἐστίν, ἔστιν αὐτὸν διπλασίονα ποιῆσαι τῇ διανοίᾳ, οὐκ ἐκείνῳ συνάψαντα. τὸ γὰρ ἐν σοὶ μόνον νόημα καὶ φάντασμα, πῶς ἂν τοῖς οὖσι προσάψαις. ἢ φήσομεν ἄπειρον ἐν τοῖς νοητοῖς εἶναι γραμμήν. ποσὴ γὰρ ἂν εἴη, ἡ ἐκεῖ γραμμή. ἀλλ' εἰ μὴ ποσή τις, ἐν ἀριθμῷ ἄπειρος ἂν εἴη. ἢ τὸ ἄπειρον, ἄλλον τρόπον οὐχ' ὡς ἀδιεξίτητον. ἀλλὰ πῶς ἄπειρος, ἢ ἐν τῷ λόγῳ τῆς αὐτογραμμῆς, οὐκ ἔνι προσνοούμενον πέρας. τί οὖν ἐκεῖ γραμμὴ. καὶ ποῦ. ὕστερον μὲν γὰρ ἀριθμοῦ. ἐνορᾶται γὰρ ἐν αὐτῇ τὸ ἕν. καὶ γὰρ ἀφ' ἑνὸς καὶ πρὸς ἓν. μίαν διάστασιν. ποσὸν δὲ τὸ τῆς διαστάσεως μέτρον οὐκ ἔχει. ἀλλὰ ποῦ. τοῦτο ἄρα μόνον ἐν νοήσει οἷον ὁριστικῇ. ἢ καὶ πρᾶγμα, νοερὸν μέντοι. πάντα γὰρ οὕτως ὡς καὶ νοερά. καὶ πῶς τὸ πρᾶγμα. καὶ δὴ καὶ περὶ ἐπιπέδου καὶ στερεοῦ καὶ πάντων τῶν σχημάτων, ποῦ καὶ ὅπως. οὐ γὰρ δὴ ἡμεῖς τὰ σχήματα ἐπινοοῦμεν. μαρτυρεῖ δὲ, τό, τε τοῦ παντὸς σχῆμα πρὸ ἡμῶν, καὶ τὰ ἄλλα ὅλα φυσικὰ σχήματα, ἐν τοῖς φύσει οὖσιν. ἃ δὴ ἀνάγκη πρὸ τῶν σχημάτων εἶναι ἀσχημάτιστα ἐκεῖ, καὶ πρῶτα σχήματα. οὐ γὰρ μορφαὶ ἐν ἄλλοις. ἀλλ' αὐτὰ αὑτῶν ὄντα, οὐκ ἐδεῖτο ἐκταθῆναι. τὰ γὰρ ἐκταθέντα, ἄλλων. πάντοτε οὖν σχῆμα ἓν ἐν τῷ ὄντι. διεκρίθη δὲ ἤτοι ἐν τῷ ζώῳ, ἢ πρὸ τοῦ ζώου.

A RELIQVVM est explanare, qua conditione dicatur numerus infinitus. Hæ namque rationes numero terminum adhibet, & forsan rectè admodũ, siquidẽ numerus sit futuurus: infinitum nanque numero aduersatur. Cúrnam igitur sæpe solemus dicere numerum infinitum? an fortè sicut dicimus lineam infinitam? Dicimus autem infinitam lineam, non quia sit aliqua talis, sed quia licet maxima linea ceu linea mundi maiorem excogitare: sic & in B numero. Postquam enim quantus sit numerus cognouerimus, licet ipsum animo duplicare, non coniungendo quidem hunc illi numerũ. Quo enim pacto notionem imaginationemq; quę tibi soli inest, cum rebus extrinsecus existentibus copulabis? Alioquin fortè dicemus infinitam in regione intelligibili lineam: erit enim quãta quę linea illic erat. Verũ si nõ est ibi eiusmodi quãtitas, erit in numero infinitũ: sed pfectò infinitũ ibi alia quadã dicitur ratione, C nõ tanquã quòd nõ liceat pertransire: quonã modo igitur inifitũ? Forsan quia in ipsa ipsius lineę ratione null9 per intelligẽtiã termin9 additur. Quidnã igitur, & vbi illic est linea? Est sanè numero posterius aliquid, in ea enim inspicitur vnum: siquidem & ab vno incipit, & ad dimensionem producitur vnam. Quantitas verò dimensionis non habet terminum. Sed vbinam? Hoc igitur solùm in intelligentia tanquam determinatrice consistit: aut etiam res D ipsa est, intellectualis tamen. Omnia nanque sic ibi sunt, vt & intellectualia sint, & quomodo res ipsa se habet. Atqui & de plano ac solido omnibusque figuris vbi & quomodo disponantur illic est præsignatum. non enim nos duntaxat figuras excogitando creamus. Quod sanè testatur ipsa mundi figura nos antecedens, & figuræ cæteræ naturales rebus natura constantibus naturaliter assignatæ, quæ quidem necessariò ante corpora sunt, tanquam infigurabiles ibi, primæq; figuræ. Non enim formæ quædam sunt iacentes in alijs, sed ipsæ sui iuris existũt, ideoq; extẽsione non indigẽt: nã quę extensa sunt, alijs sunt addicta. Vna igitur vndiq; figura est in ente, discretio verò facta est vel in ipso animali seu viuente, vel ante animal atque viuens.

Dico autem fuisse vnumquodque discretum, non quia protractum aliquid sit in molem, sed quia sua cuiq; animali sit distributa figura. Proinde corporibus illic existentibus suæ sunt accommodatæ figuræ, velut igni, si placet, illi, pyramis illa. Quapropter & hic mundus illa imitari contendit, quamuis propter materiā assequi omnino non valeat. Aliæ præterea figuræ secundum analogiam & proportionem quandam & hîc pariter sunt & ibi. Sed nunquid in animali sunt, quatenus animal seu viuens? An prius in intellectu figuræ sunt? Sunt certè in animali. Si igitur animal comprehenderet intellectum, animali prius inessent: sin verò vicissim, prius ordine sunt in mente. Quinimò etsi in illo penitus absoluto viuente sunt & animæ, prius est intellectus. Sed quidnam dicemus ad Platonicum illud? Quot inquit, in vniuerso viuente inspicit intellectus, & quæ ibi sequuntur. Si ergo intellectus inspicit illud, posterior esse videtur, nisi fortè hoc ipsum quod dicitur, inspicit, ita sit positum à Platone, vt in ipsa perspectione animalis ipsius, & animalium natura subsistat: non enim alius est qui cernit & qui videtur, sed cuncta sunt vnum, ipsaque intelligētia nudam habet sphæram: ipsum verò animal sphæram possidet animalis.

A λέγω δὲ διεκρίθη, οὐχ ὅτι ἐμεγεθύνθη, ἀλλ᾽ ὅτι ἕκαστον ἐμερίσθη, πρὸς ἕκαστον, ὡς τὸ ζῷον. καὶ τοῖς σώμασιν ἐδόθη τοῖς ἐκεῖ. οἷον πυρὶ εἰ βούλει τῷ ἐκεῖ, ἡ ἐκεῖ πυραμίς. διὸ καὶ τοῦτο μιμεῖσθαι θέλει, μὴ δυνάμενον ὕλης αἰτίᾳ. καὶ τὰ ἄλλα ἀνάλογον ὡς λέγεται περὶ τῶν τῇδε. ἀλλ᾽ οὖν ἐν τῷ ζώῳ καθὸ ζῷον. ἢ ἐν τῷ νῷ πρότερον. ἔστι μὲν γὰρ ἐν τῷ ζώῳ. εἰ μὲν οὖν * τῷ ζώῳ περιεκτικὸν ἦν τοῦ νοῦ, ἐν τῷ ζώῳ *τὸ ζῷον
B πρώτως. εἰ δὲ νοῦς, κατὰ τὴν τάξιν πρότερον, ἐν νῷ. ἀλλ᾽ εἰ ἐν τῷ ζώῳ τῷ παντελεῖ καὶ ψυχαί, *πρότερος νοῦς. ἀλλὰ νοῦς φησιν ὅσα ὁρᾷ, *πρότερον νοῦς ἐν τῷ παντελεῖ ζώῳ. εἰ οὖν ὁρᾷ, ὕστερος. ἢ δυνατὸν τὸ ὁρᾷ οὕτως εἰρῆσθαι. ὡς ἐν τῇ ὁράσει τῆς ὑποστάσεως γινομένης. οὐ γὰρ ἄλλος. ἀλλὰ πάντα ἕν. ἡ νόησις δὲ, *ψιλὸν ἔχει σφαῖραν. τὸ *ψιλὴν δὲ ζῷον, ζώου σφαῖραν.

Numerus rerum inter se formaliter differentium, determinatus est in mundo incorporeo per numerum idealem, certum in mundo diuino, qui tamen illic infinitus dicitur, sicut & quæuis idea: quia totam naturæ suæ virtutisq; possidet plenitudinem, nec extrinsecus terminatur. Cap. XVIII.

Pulchritudo primæ essentiæ suapte natura viuentis est intelligētia sua, conuersa semper ad seipsam & ad ipsum bonum. Præterea omnis intellectus & animus vitam illam intellectualem reuera contemplans, ac igitur inde lumine intellectuali pariter & vitali, & accedente statim amore transformatur in illam. Prima essentia nec ab vllo ente velut à contrario patitur: est enim totius entis causa, & omne ens eminenter, nec à non ente pati potest. Et quoniam per seipsam est, meritò semper est, atque plenissimè. Pendet autem ab ipso bono, dum vitam & intelligentiam antecedit: quamobrem viuere & intelligere nobis est appetendum, vt & esse plenissimum habeamus: hoc autē vt habeamus esse bonum. Principium denique est quod sibi sufficit. Anima quidem sibimet ad motum sufficit: ens autem ad ipsum esse sibi satis est: ipsum verò bonum ad bonum, atq; omnia. tria igitur principia videri possunt.

PROINDE numerus illic omnis est definitus: nos autem numero quocunque dato maiorem fingimus, atque sic infinitum in numerando contingit. Illic autem non potest semel intellecto numero maior intelligi numerus: iam enim existit, neque relictus est vllus, neque in posterū relinquetur, vt ipsi alius adiungatur. Fas est itaq; illic etiam appellare numerum infinitū, propterea quòd non sit mensuratus. A quo enim mensurari queat? Sed qui est, vniuersus existit, vnum existens atque simul. atqui & totus nec vllo termino conprehēsus, sed qui est sibimet seq; ipso consistens. nullum enim omnino entium termino circūscribitur: nam terminatum mensuratumq; censetur illud quod in infinitum prolabi cohibetur, egetque termino: illa verò mensuræ sunt omnia, quamobrem ibi pulchra sunt omnia: etenim qua ipsum animal est, existit & pulchrum, vita optima præditum, cui nihil omnino vitæ desit, neque vitam habeat morti permixtam. Nihil enim ibi mortale, nihil est moriens. neque rursus exilis debilisúe vita est animalis ipsius, sed prima certissima habens integrum vitæ vigorem, ceu lumen primum, à quo animæ quoq; & illic viuunt, & quæ huc deueniunt, inde ducunt. Nouit autem & cuius gratia viuat, & ad quod viuat, à quo videlicet viuit, nempe

ἈΛΛᾺ γὰρ ὁ ἀριθμὸς ἐκεῖ ὥρισται; ἡμεῖς δὲ ἐπινοήσομεν πλείονα τοῦ προτεθέντος. καὶ τὸ ἄπειρον οὕτως ἀριθμούντων. ἐκεῖ δὲ ἐπινοῆσαι πλέον οὐκ ἔστι τοῦ ἐπινοηθέντος. ἤδη γάρ ἐστιν. οὐδ᾽ ἐλήφθη τις. οὐδὲ ληφθήσεται, ἵνα τις καὶ προστεθῇ αὐτῷ. εἴη δ᾽ ἂν κἀκεῖ ἄπειρος, ὅτι οὐκ ἔστι μεμετρημένος. ὑπὸ τίνος γάρ. ἀλλ᾽ ὅς ἐστι, πᾶς ἐστιν. ἓν ὢν καὶ ὁμοῦ, καὶ ὅλος δή, καὶ οὐ περιειλημμένος πέρατί τινι. ἀλλ᾽ ἑαυτῷ
B ὤν, ὅς ἐστι. τῶν γὰρ ὄντων ὅλως οὐδὲν ἐν πέρατι. ἀλλ᾽ ἔστι τὸ πεπερασμένον καὶ μεμετρημένον, τὸ εἰς ἀπειρίαν κωλυθὲν δραμεῖν καὶ μέτρου δεόμενον. ἐκεῖνα δὲ πάντα μέτρα. ὅθεν καὶ καλὰ πάντα. καὶ γὰρ ἡ ζῷον *καλὴν ἀρίστην *καλὸν τὴν ζωὴν ἔχον, οὐδὲ μιᾷ ζωῇ ἐλλεῖπον. οὐδ᾽ αὖ πρὸς θάνατον συμμιγῆ ἔχον τὴν ζωήν, οὐδὲν γὰρ θνητὸν οὐδ᾽ ἀποθνῆσκον. οὐδ᾽ αὖ ἀ-
C μενηνὴ ἡ ζωὴ τοῦ ζώου αὐτοῦ, ἀλλ᾽ ἡ πρώτη καὶ ἐναργεστάτη καὶ τὸ τρανὸν ἔχουσα τοῦ ζῆν, ὥσπερ τὸ πρῶτον φῶς. ἀφ᾽ οὗ καὶ αἱ ψυχαὶ ζῶσί τε ἐκεῖ. καὶ αἱ δεῦρο ἰοῦσαι ἴουσαι κομίζονται. οἶδε δὲ καὶ ὅτου χάριν ζῇ, καὶ πρὸς ὃ ζῇ καὶ ἀφ᾽ οὗ ζῇ.

καὶ ὁ πᾶς νοῦς

ἐξ οὗ γὰρ καὶ εἰς ὃ ζῇ. ἡ δὲ πάντων φρόνησις * καὶ ὁ πάντων νοῦς, ἐπὼν καὶ συνὼν καὶ ὁμοῦ ὢν

* αὐτῷ

ἀγαθότερον αὐτοῦ ἐπιχρώσας καὶ συγκερασάμενος φρόνησιν, σεμνότερον αὐτοῦ τὸ κάλλος παρέχεται. ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα φρόνιμος ζωὴ, τὸ σεμνὸν καὶ τὸ καλὸν κατὰ ἀλήθειαν ἐστι. καὶ τοι ἀμυδρῶς ὁρᾶται. ἐκεῖ δὲ, καθαρῶς ὁρᾶται. δίδωσι γὰρ τῷ ὁρῶντι ὅρασιν καὶ δύναμιν εἰς τὸ μᾶλλον ζῆν. καὶ μᾶλλον εὐτόνως ζῶντα ὁρᾶν, καὶ γενέσθαι ὃ ὁρᾷ. ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἡ προσβολὴ, καὶ πρὸς ἄψυχα ἡ πολλή. καὶ ὅταν πρὸς ζῶα, τὸ μὴ ζῶν αὐτῶν προβέβληται. καὶ ἡ ἔνδον ζωὴ, μέμικται. ἐκεῖ δὲ ζῶα πάντα, καὶ ὅλα ζῶντα, καὶ καθαρά. κἂν ὡς οὐ ζῶον τί λάβῃς ἐξέλαμψεν αὐτοῦ ἔνθεν καὶ αὐτὸ τὴν ζωὴν, τὴν δὲ οὐσίαν ἐν αὐτοῖς διαβᾶσαν ἀκίνητον εἰς μεταβολὴν παρέχουσαν αὐτοῖς τὴν ζωὴν καὶ τὴν φρόνησιν. καὶ τὴν ἐν αὐτοῖς σοφίαν καὶ ἐπιστήμην θεασάμενος, τὴν κάτω φύσιν ἅπασαν γελάσει, τῆς εἰς οὐσίαν προσποιήσεως. παρὰ γὰρ ταύτης, μένει μὲν ζωή. μένει δὲ νοῦς ἕστηκε δὲ ἐν αἰῶνι τὰ ὄντα. ἐξίστησι δὲ οὐδέν. οὐδέ τι τρέπει. οὐδὲ παρακινεῖ αὐτό. οὐ δὲ γάρ ἐστι τι ὂν μετ' αὐτὸ, ὃ ἐφάψεται αὐτοῦ. εἰ δέ τι ἦν,

* ὑπὸ τοῦτου

* ὑπὸ τοῦτον ἂν ἦν. καὶ εἰ ἐναντίον τι ἦν, ἀπαθὲς ἂν ἦν τοῦτο, ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐναντίου. ὂν δὲ αὐτὸ, οὐκ ἂν τοῦτο ἐποίησεν ὄν. ἀλλ' ἕτερον πρὸ αὐτοῦ κοινὸν καὶ ἦν ἐκεῖνο τὸ ὄν. ὥστε ταύτῃ, Παρμενίδης ὀρθῶς ἓν εἰπὼν τὸ ὄν, * καὶ οὐ δι' ἐρημίας ἄλλου ἀπαθές. ἀλλ' ὅτι ὄν. μόνῳ γὰρ τούτῳ παρ' αὐτοῦ ἐστιν εἶναι. πῶς ἂν οὖν τίς τὸ ὂν παρ' αὐτοῦ

* καὶ οὐ δι' ἐρημίαν, ἄλλου ἀπαθές,

* ὄντως

ἀφέλοιτο, ἢ ὁτιοῦν ἄλλο, ὅσα * ὄντος ἐνεργείᾳ, καὶ ὅσα ἀπ' αὐτοῦ. ἕως ἂν ᾖ, χορηγεῖ. ἔστι δ' ἀεὶ ὥστε κἀκεῖνα. οὕτω δ' ἐστὶν ἐν δυνάμει καὶ κάλλει μέγα. ὥστε * θέλειν καὶ τὰ πάντα, ἀνηρτῆσθαι αὐτοῦ, καὶ ἴχνος αὐτοῦ παρ' αὐτοῦ ἔχοντα, ἀγαπᾶν. καὶ μετὰ τοῦτο, ἀγαθὸν ζητεῖν. τὸ γὰρ εἶναι πρὸ ἐκείνου ὡς πρὸς ἡμᾶς. καὶ ὁ πᾶς δὲ κόσμος οὗτος, καὶ ζῆν καὶ φρονεῖν, ἵνα ᾖ θέλει. καὶ πᾶσα ψυχὴ καὶ πᾶς νοῦς, ὅ ἐστιν εἶναι. τὸ δὲ εἶναι, αὔταρκες ἑαυτῷ.

* θέλγειν

A nempe ex quo viuit, iterum viuit ad idem. Ipsa verò omniũ sapientia intellectusq; vniuersus adstans, & coexistens, & simul existens melius ipsum reddit quasi colorans, sapientiáq; commiscens venerabiliorem, venustioremq; eius efficit pulchritudinem: quãdo & hic vita sapiẽs reuera est, ipsum apud nos pulchrum atq; venerandũ, quamuis obscurè à nobis prospiciatur, illic autem purè discernitur: tribuit enim videnti visionem ipsam, vimq; simul qua magis
B & viuat: efficaciusq; viuens cernat etiã per spicacius, ipsumq; quod videt efficiatur. Apud nos enim intuitus ad inanimata sæpissimè flectitur: & quando ad animalia vertitur, tunc quod in eis est non viuens, primùm nobis occurrit: & vita quę latet intus iam est ammixta. Illic autem animalia viuentiaque sunt omnia totaque & pura viuentia, ac si quid tanquã nõ animal illic acceperis, mox illud quoque suam tibi vitam edit in lucem. Si quis denique essen-
C tiam in illis se diffundentem, eisque præbentẽ vitam prorsus immobilem, rursusque prudentiam & illis propriam sapientiam & scientiam fuerit contemplatus, totam protinus naturam hanc deridebit inferiorem, quòd sibi essentiam communi iudicio vendicet. Ab illa nanque essentia penesque illam permanet vita, permanet intellectus: entia verò in æuo cõsistunt. nihil inde discedit, nihil vertit, nihil dimouet ipsum. Neque enim est ens vltra ipsum
D aliquod quod illud attingat: ac si quid foret, sub ipso proculdubio foret: & si quid forer illi contrarium, illud adhuc à contrario minimè pateretur. Ens autem ipsum hoc nequaquam effecisset ens, sed alterũ super ipsum cõmune, essetque illud ens ipsum. Quapropter hac ratione Parmenides rectè cùm vnũ dixisset ipsum ens, non ob aliam conditionem esse addidit, impassibile, sed duntaxat, quia sit ens
F ipsum. Hoc enim solùm ex seipso possidet esse. Quo igitur modo quis ab illo ens adimat, vel aliud quicquam eorum quæ reuera est in actu, & quotcunque possidet ex seipso? Quatenus enim extat: sua sibi suggerit: est autem semper, ideo sunt semper & illa. Adeo verò potentia est & pulchritudine magnum, vt ad se alliciat, rapiatque omnia penitus ex ipso pendentia, satisque inde putantia sibi factum, si vel eius vestigium consequantur, quæ sanè post hoc quęrunt & bonum. Esse namque ipsum, quantum spectat ad nos, est ante bonum. Hic denique mundus omnis, ad hoc ipsum vt sit, vitam sapientiamque affectat: omnisque anima & intellectus omnis hoc ipsum quod est optat existere: ipsum verò esse sibi ipsi sufficit.